

Tréningový manuál na vzdelávanie trénerov v oblasti sociálneho a finančného vzdelávania

Spolufinancované z
programu Európskej únie
Erasmus+

POĎAKOVANIE:

Tento manuál vznikol vďaka podpore programu **Európskej únie Erasmus+** pre projekt **Sociálne a finančné vzdelávanie pre angažovanosť, podnikanie a zamestnanosť - SaFE for Triple E** (Social and Financial Education for Engagement, Entrepreneurship and Employment) pod vedením **Pomoc deci** (Srbsko) a partnerov **Škola dokorán – Wide Open School n. o.** (Slovenská republika) a **Csoport-téka Egyesület** (Maďarsko).

Podpora Európskej komisie na výrobu tejto publikácie nepredstavuje súhlas s obsahom, ktorý odráža len názory autorov, a Komisia nemôže byť zodpovedná za prípadné použitie informácií, ktoré sú v nej obsiahnuté.

Spolufinancované z
programu Európskej únie
Erasmus+

Vitajte v manuáli SaFE for Triple E pre trénerov!

Tento manuál sme zostavili tak, aby ponúkal aktívny a participatívny prístup k odbornej príprave: sme presvedčení, že dospelí aj deti sa učia najlepšie vtedy, keď sú do procesu učenia zapojené všetky ich zmysly a keď sa do neho aktívne zapájajú. Preto sa tento manuál nezameriava na prednášky, či na počúvanie „vyjadrení odborníkov“, ale skôr na pomoc účastníkom pri samostatnom získavaní vedomostí, ich zdieľaní a vzájomnom učení sa zo skúsenosti. Podporuje zvyšovanie zručností a vedomostí každého jednotlivca a na základe týchto východísk podnecuje tvorbu nových vedomostí.

Manuál je zároveň flexibilný, pretože každý facilitátor je iný. Je flexibilný v spôsobe, akým môžete využívať jednotlivé lekcie: ľahko zistíte, ktoré lekcie sú potrebné pri akom školení a ktoré môžete preskočiť, ak pracujete s učiteľmi s dlhoročnou praxou. Je flexibilný, pretože si aktivity môžete prispôbovať: obsahuje veľa tipov na facilitáciu a kontrolné zoznamy, ktoré si môžete vytlačiť. Na základe miery vlastných skúseností s facilitáciou a v závislosti od schopností a znalostí skupiny sa môžete rozhodnúť ich využiť alebo nevyužiť. Je flexibilný, pretože všetky aktivity sú navrhnuté tak, aby viedli vaše kroky pri realizácii jednotlivých lekcí, no zároveň vám poskytovali slobodu improvizovať, ak sa v tom cítite dobre a sebaisto.

Nakoniec chceme využiť príležitosť a POĎAKOVAŤ VÁM. Ďakujeme, že ste si našli čas prelistovať tieto stránky a že ste nám pomohli implementovať program sociálneho a finančného vzdelávania. Táto príručka by bez vášho záväzku nemala zmysel.

Obsah

Vitajte v manuáli SaFE for Triple E pre trénerov!.....	3
Obsah.....	4
Časť 1: Aktivity na zahriatie	5
Časť 2: Orientácia	10
Časť 3: Metódy aktívneho učenia I: Brainstorming.....	14
Časť 4: Metódy aktívneho učenia II: Divadlo obrazov.....	19
Časť 5: Metódy aktívneho učenia III: Stromy problémov	25
Časť 6: Pedagogická prax: Používanie Divadla obrazov a stromu problémov	28
Časť 7: Metódy aktívneho učenia IV: Stratégia skladačky pre skupinovú prácu	31
Časť 8: Vyučovacia prax s využitím skupinovej práce a stratégie skladačky pri učení o sporení a výdavkoch	37
Časť 9: Sociálny a finančný podnik	39
Prílohy.....	43

Časť 1: Aktivity na zahriatie

Aktivity na prelomenie ľadov a predstavovanie

Celkové ciele tejto časti:

Pred začiatkom školenia sa účastníci musia uvoľniť, cítiť sa spolu dobre, vzájomne sa o sebe niečo dozvedieť a naučiť sa navzájom svoje mená. Vy ako tréner im musíte rýchlo vysvetliť, že na tomto seminári sa budú učiť prostredníctvom hry, aktivít a praktických lekcií, nie počúvaním prednášok. Ak pracujete s učiteľmi, ktorí sa už navzájom poznajú, úvodné aktivity a hry na učenie mien môžete preskočiť.

Navrhovaný harmonogram aktivít

1. Prezentácia	5 min.
2. Hra na prelomenie ľadov	10 min.
3. Zoznamovanie vo dvojiciach	30 min.
4. Hry na učenie mien	15 min.
5. Pravidlá.....	15 min.
6. Očakávania a obavy	15 min.

1. Prezentácia

Ciele: Stručne privítať účastníkov, poďakovať im a priblížiť im charakter školenia, ktoré bude zamerané na rôzne aktivity.

Materiál: žiadny

Čas: 5 min.

- Učitelia budú pravdepodobne nervózni a budú pociťovať obavy z toho, ako bude školenie prebiehať a čo bude jeho obsahom. Budú mať veľa otázok. Ubezpečte ich, že v priebehu dňa na mnohé z nich odpoviete.
- Poďakujte im za to, že prišli. Zdôraznite, že ste ich pozvali, pretože program SaFE má učiteľov v úcte a vie, že iba oni môžu priniesť programu úspech.

Vnímame učiteľov ako ústredné postavy programu a uvedomujeme si, že sa potrebujeme od učiteľov učiť.

Po krátkom úvode si spoločne zahrajte hru (návrhy nájdete v ďalšej časti).

2. Hry na prelomenie ľadov

Návrh 1: Čo máme spoločné

Ciele:

- zahriatie
- prelomenie ľadov

Sústredenie: nízke

Energia: nízka

Počet: 3+

Trvanie: 10 min.

Materiál: žiadny

Postup:

Požiadajte účastníkov, aby vytvorili trojice, najlepšie s ľuďmi, ktorých nepoznajú. Vysvetlite im, že každá skupina má 5 minút na objavenie troch vecí, ktoré majú všetci traja spoločné. Povedzte im, že tieto tri spoločné veci nemôžu byť príliš zrejmé, napríklad národnosť, farba vlasov, atď.

Zvolajte všetkých do kruhu a požiadajte skupiny, aby predstavili veci, ktoré majú spoločné, celej skupine.

Návrh 2: Čo nás spája?**Ciele:**

- zahriatie
- prelomenie ľadov

Sústredenie: nízke

Energia: stredná

Počet: 8+

Čas: 10 min.

Materiál: žiadny

Postup:

Požiadajte účastníkov, aby sa prechádzali po miestnosti a vyplnili celý priestor. Vysvetlite, že budete nahlas hovoriť otázky (pozri návrhy nižšie). Keď účastníci začujú otázku (napríklad „Aké je vaše obľúbené jedlo?“), pohybujú sa ďalej po miestnosti a opakujú nahlas svoju odpoveď.

Keď stretnú človeka s rovnakou odpoveďou, spoja sa s ním a pokračujú v chôdzi.

Zopakujte aktivitu s ďalšími otázkami.

Požiadajte účastníkov, aby zvolali otázku, na ktorú má skupina odpovedať.

Navrhované otázky

Obľúbené jedlo?

Obľúbená farba?

Počet členov vašej rodiny?

Obľúbený televízny program?

Obľúbená kniha?

Návrh 3: Kto sme?**Ciele:**

- zahriatie
- prelomenie ľadov

Sústredenie: nízke

Energia: nízka

Počet: 4+

Trvanie: 10 min.

Materiál: žiadny

Postup:

Vysvetlite ľuďom v skupine, že budú odpovedať na otázku „Kto sme?“ Každá osoba by na túto otázku mala odpovedať celou vetou, napríklad „sme deti z takej a takej dediny“, alebo „sme študenti v triede pána / pani / _____“ alebo „sme mladí.“

Po každej odpovedi účastníci zdvihnú ruku, ak majú pocit, že ich táto odpoveď vystihuje.

Návrh 4: Autoportrét**Ciele:**

- zahriatie
- prelomenie ľadov

Sústredenie: vysoké

Energia: nízka

Počet: 4+

Trvanie: 20 min.

Materiál:

- papier formátu A4
- farebné perá a ceruzky
- lepiaca páska

Postup:

Požiadajte každého účastníka, aby nakreslil svoj autoportrét a napísal pod neho 3 okamihy zo svojho života, ktoré ho nejakým spôsobom priviedli k účasti na dnešnom školení. Pripomeňte ľuďom v skupine, aby nepodpisovali vlastné autoportréty, ale aby ich nechali anonymné. Pozbierajte všetky portréty a pripevnite ich na steny.

Pozvite účastníkov, aby sa prešli po miestnosti a pokúsili sa identifikovať každého člena skupiny podľa jeho portréту.

Návrh 5: Podávanie rúk**Ciele:**

- prelomenie ľadov

Sústredenie: nízke

Energia: stredná

Počet: 5+

Trvanie: 5 min.

Materiál: žiadny

Postup:

Vysvetlite, že cieľom hry je potriať si rukou so všetkými ľuďmi v miestnosti. Požiadajte každého účastníka, aby si s niekým potriasol rukou a zastal v tejto polohe. Voľnou rukou by si mal potriať s niekým iným. Potom pustí ruku prvého človeka, s ktorým si podal ruku. Účastníci sa pohybujú po miestnosti, ale musia si vždy potriať rukou aspoň s jednou osobou. Hra pokračuje dovtedy, kým si všetci nepodajú ruku so všetkými ostatnými.

3. Zoznamovanie vo dvojiciach

Ciele: Pomôcť účastníkom dozvedieť sa o sebe navzájom viac, vytvoriť atmosféru hravosti a priviesť ich k tomu, aby si zvykli, že sa musia postaviť a hovoriť pred celou skupinou.

Materiál: žiadny

Trvanie: 30 min.

Postup:

Účastníci sedia v kruhu. Rozdeľte ich do dvojíc, v ktorých bude jeden označený ako 'A' a druhý ako 'B'. Dajte im dve alebo tri minúty na rozhovor s partnerom. Mali by zistiť meno svojho partnera a jednu dobrú vec, ktorá sa mu nedávno stala. Tiež by si mali o svojom partnerovi vymyslieť nejakú veľkú lož. Potom predstavia svojho partnera skupine. Povedia skupine meno svojho partnera, dobrú vec, ktorá sa mu nedávno stala a veľkú lož;

Napr.: Toto je Dorothea. Pochádza z Kanady. Nedávno sa vydala. Každé ráno chodí plávať do bazéna s morskou vodou.

4. Hry na učenie mien

Ciele: Pomôcť účastníkom naučiť sa mená ostatných a pokračovať v procese budovania dôvery a tímu.

Materiál:

- lopta alebo ľahký predmet na hádzanie a chytanie

Trvanie: 15 min.

Postup:**Verzia 1: „Chyť loptu“**

Požiadajte učiteľov, aby sa postavili do kruhu. Jedna osoba hodí loptu druhej. Keď chytíte loptu, musíte povedať meno osoby, ktorá Vám ju hodila. Ak si nepamätáte jej meno, jednoducho sa jej naň spýtajte. Pokračujte v hádzaní lopty v kruhu päť minút.

Verzia 2: „Mária!“ „Mária!“ „Mária!“

Účastníci vytvoria veľký kruh. Jedna osoba stojí uprostred kruhu. Táto osoba chce utiecť zo stredu a pripojiť sa k ostatným, ktorí stoja okolo nej. Aby to mohla urobiť, musí trikrát za sebou stihnúť povedať meno niekoho v kruhu, predtým než dotyčný povie jej meno. Ak osoba z kruhu, ktorú si vybrala, povie jej meno skôr, než stihne meno trikrát zopakovať, zostáva v strede a musí začať znova s menom niekoho iného.

5. Pravidlá

Ciele: Dať účastníkom možnosť stanoviť pravidlá správania počas workshopu. Podporiť v nich pocit, že seminár patrí každému z nich.

Materiál:

- flipchart
- fixka

Trvanie: 15 min.

Postup:

Začnite tým, že požiadate učiteľov, aby si sadli do kruhu. Uprostred na zem umiestnite flipchart a pero. Požiadajte ich, aby navrhli pravidlá upravujúce správanie na školení a dodržiavanie časového plánu. Môže sa stať, že začnú premýšľať o pravidlách upravujúcich ich vlastné správanie. Ak nevedia samostatne prísť na žiadne pravidlá, môžete navrhnúť pokyny týkajúce sa udržiavania času, nezdvorilosti, agresivity, nadávania, fajčenia a mobilných telefónov vy. Snažte sa nevkladať im slová do úst. Povzbudte ich, aby navrhli aj usmernenia upravujúce vaše správanie a správanie ostatných facilitátorov. Učitelia musia od začiatku cítiť, že školenie bude založené na rovnocennom dialógu. Keď učitelia predkladajú návrhy,

najprv sa opýtajte skupiny, či s danou myšlienkou súhlasí a potom, či súhlasí s jej presným znením. Vyzvite každého, kto prispel nejakou ideou, aby prišiel do stredu a napísal svoje pravidlo. Niektorí ľudia si myslia, že ak sú pravidlá formulované skôr pozitívne než negatívne, vytvára to lepšiu atmosféru. Napríklad „Vždy musíme hovoriť zdvorilo“ namiesto „žiadne nadávky“. Ďalší nápad je, že učitelia môžu pravidlo nakresliť, napr. nakreslia prečiarknutý mobilný telefón alebo cigaretu.

6: Očakávania a obavy

Ciele: Umožniť účastníkom podeliť sa o akékoľvek obavy a strachy, ktoré majú. Tiež im umožniť vyjadriť, čo dúfajú, že vďaka účasti na školení dosiahnu.

Materiál:

- lepiace papieriky, dva pre každého účastníka

Trvanie: 15 min.

Postup:

Spýtajte sa účastníkov, ako sa cítia. Ak je to potrebné, vysvetlite, že na začiatku seminára je prirodzené cítiť buď nadšenie, alebo znepokojenie. Povedzte im, že chcete začať tým, že zistíte, aké očakávania a obavy si so sebou priniesli. Povedzte im, že práca bude jednoduchšia, ak budeme k sebe všetci úprimní a otvorení ohľadom svojich pocitov.

Dajte každému dva malé kúsky papiera alebo dva lepiace papieriky. Požiadajte ich, aby chvíľu pracovali sami, premýšľajúc o svojich pocitoch. Ich úlohou je napísať tri veci, ktoré dúfajú, že vďaka školeniu dosiahnu a že im prinesie a tri veci, ktorých sa obávajú, spôsobujú im pocit diskomfortu alebo strach.

Po dokončení by ste mali od nich papieriky vyzbierať. Môžete ich umiestniť na stenu a vyzvať učiteľov, aby sa prešli do miestnosti a prečítali si ich alebo ich môžete zamiešať a rozdať a požiadať učiteľov, aby si prečítali, čo dostali.

Na konci každého dňa školenia si prečítajte očakávania a obavy. Opýtajte sa, či stále predstavujú reálne obavy. Odstráňte papieriky s obavami, ktoré už nie sú aktuálne. Opýtajte sa, či sa im už podarilo dosiahnuť niečo z toho, v čo dúfali. Odstráňte papieriky s očakávaniami, ktoré sa už naplnili.

Časť 2: Orientácia

Môžete sa stať, že budete pracovať s učiteľmi, ktorí ešte nikdy nepočuli o integrovanom programe sociálneho a finančného vzdelávania. Predtým, než sa začnete venovať jednotlivým aktivitám školenia, im preto musíte poskytnúť základné informácie. Nasledujúce cvičenia sú navrhnuté tak, aby im ukázali, že tento program zahŕňa:

- koncept (vyvážené sociálne a finančné vzdelávanie pre deti);
- program (všetky aktivity, do ktorých chceme, aby sa deti zapojili, medzi ktoré patria hodiny v triede, sporenie, podnikateľské projekty, atď.);
- sieť (skupina partnerských organizácií, ktoré program prevezmú a osvoja si ho).

Navrhovaný harmonogram aktivít

1. Zistite, čo už účastníci vedia a čo sa chcú dozvedieť 10 min.
2. Stručná prezentácia konceptu SaFE a piatich vzdelávacích tém 20 min.
3. Loptová hra s piatimi témami 25 min.

1. Zistite, čo už účastníci vedia a čo sa chcú dozvedieť

Ciele: Zistiť, koľko toho skupina vie o programe SaFE a o čo účastníkov zaujíma. Tiež jej prvýkrát predstaviť tabuľku KWL (z anglických slov Know – Want to know – Learnt/Viem Chcem vedieť – Naučil som sa).

Trvanie: 15 min.

Materiál:

- tri flipcharty na vypracovanie tabuľky KWL

Čo vieme o SaFE?	Čo chceme vedieť o SaFE?	Čo sme sa dozvedeli o SaFE?

- Zhromaždite skupinu pri flipcharte (viď vyššie).
- Požiadajte účastníkov, aby sa s Vami podelili o informácie, ktoré majú o programe SaFE a zapíšte ich odpovede do prvého stĺpca.
- Potom sa ich opýtajte, čo sa chcú o programe SaFE dozvedieť a ich otázky zapíšte do druhého stĺpca.
- Vysvetlite účastníkom, že na konci školenia ich požiadate, aby vyplnili tretí stĺpec.

2. Stručná prezentácia konceptu SaFE a piatich vzdelávacích tém

Ciele: Poskytnúť účastníkom základné informácie o koncepte programu SaFE.

Trvanie: 20 min.

Materiál: žiadny

Nasledujúce poznámky vám pomôžu pri vysvetľovaní pojmov účastníkom. Pokúste sa nájsť vlastný spôsob sprostredkovania týchto informácií. Buďte tvoriví.

Koncept

Čo máme na mysli pod SaFE - sociálne a finančné vzdelávanie?

Vytvárame rovnováhu medzi sociálnym a finančným vzdelávaním detí. Tieto dve oblasti sa musia udržiavať vo vzájomnej rovnováhe. Pod sociálnym vzdelávaním sa rozumie pomoc deťom pri rozvíjaní ich charakteru, poučenie o právach dieťaťa a povzbudenie k tvorbe projektov, ktoré súvisia so sociálnou spravodlivosťou. Pod finančným vzdelávaním sa rozumie výučba detí o tom, ako šoriť, ako si viesť finančné záznamy a vytvárať projekty, ktoré generujú zisk.

Ako sa tieto dve veci navzájom podporujú?

Bohužiaľ, sú chvíle, keď nám znalosť našich práv sama osebe nestačí. Môžete napríklad povedať nejakému dievčaťu, že má právo na vzdelanie. Ak si však nemôže dovoliť ani kúpiť lístok na autobus do školy alebo ak si jej rodičia nemôžu dovoliť kúpiť jej potrebnú uniformu, načo jej toto právo je? Podobne môžeme povedať nejakému chlapcovi, že má právo sa hrať, ale ak nemá ani pár drobných na kúpu hračky, ako mu pomôže, že bude o tomto svojom práve vedieť? Ľudia často potrebujú mať isté množstvo peňazí, aby ich práva mali význam.

Tip!

Poznámky v tejto časti Vám majú pomôcť pripraviť si úvod do témy. Nájdite si vlastný spôsob, ako vysvetliť tieto myšlienky. Toto je jediná časť tréningu, v ktorej sa vyžaduje, aby lektor niečo prednášal.

Ako teda sociálna stránka posilňuje finančnú stránku? V SaFE nepristupujeme k výučbe detí o peniazoch laxne. Vieme, že peniaze so sebou prinášajú najrôznejšie pokušenia a komplikácie. Skôr, ako sa dostaneme k oblasti finančného vzdelávania, snažíme sa v deťoch podporiť zmysel pre spravodlivosť a chápanie etických princípov. Hovoríme im, aby sa považovali nielen za jednotlivcov, ale aj za členov rodiny a komunity. Dbáme na to, aby sme neprezentovali peniaze ako zaručený zdroj šťastia. Pravdepodobnosť, že peniaze spôsobia problémy je rovnaká ako pravdepodobnosť, že prinesú riešenia. Chceme, aby deti pochopili, že ako jednotlivci môžu mať úžitok zo sporenia a podnikania. Kladieme však rovnaký dôraz aj na potenciál podnikania pozitívne vplývať na celok spoločenstva.

Akých je päť hlavných vzdelávacích tém a čo sa z nich deti učia?

i. Osobné porozumenie a skúmanie

Podporujeme deti v tom, aby sami seba rozumeli a vážili si sami seba, aby z nich vyrástli sebaistí ľudia, ktorí cítia, že sú schopní riadiť vlastný život. Deti sa učia viac si uvedomovať svoje emócie a vyjadrovať ich. Učia sa, že všetci sme jedineční a výnimoční, ale nikto nie je dôležitejší od niekoho iného. Chceme im tiež pomôcť myslieť vlastnou hlavou.

ii. Práva a povinnosti

SaFE má korene v Dohovore OSN o právach dieťaťa. Chceme, aby deti pochopili, že majú svoje práva, a to, že všetky deti majú rovnaké práva, ich robí rovnoprávnymi. Každý máme vlastný spôsob nazerania na svet, či už náboženský alebo politický či iný, ale Dohovor o právach dieťaťa je súborom hodnôt, pod ktorý sme sa podpísali všetci. Deti sa však tiež učia, že ich práva nesmú nikdy spôsobiť, že niekto iný o tie svoje príde. Dbáme tiež na to, aby sme deti naučili, že ak majú nejaké právo, majú aj k nemu prislúchajúcu zodpovednosť. Napríklad, ak má dieťa právo na vzdelanie, jeho zodpovednosťou je učiť sa. Ak má právo na hru, je zodpovedné za to, aby sa hralo bezpečne. Ak má právo na potravu, nemá mrhať potravinami.

iii. Sporenie a výdavky

Deti podporujeme v tom, aby prijali sporenie ako spôsob myslenia, aby neplýtvali ničím, či už ide o peniaze, jedlo, čas, vodu alebo iné prírodné zdroje. Dôraz sa kladie na pravidelné sporenie malých súm, t.j. na rozvoj disciplíny v sporení.

Deti sa učia o rozdieloch medzi potrebou a túžbou. Cieľom nie je podporovať deti v tom, aby snívali o tom, že sa raz stanú milionármi. Ide o to, aby mali disciplínu a dokázali sa o seba postarať, keď vyrastú.

iv. Plánovanie a rozpočtovanie

Ak učíme deti sporiť, musíme ich tiež naučiť, ako si viesť základné finančné záznamy, napríklad stĺpce príjmov a výdavkov. Plánovanie a rozpočtovanie učí deti, aby si stanovili ciele sporenia. Naučia sa tiež usporiadať si ďalšie zdroje vrátane času.

v. Sociálny a finančný podnik

Podporujeme deti v tom, aby si v škole vytvorili vlastné malé projekty sociálneho a finančného podnikania.

Projekty sociálneho podnikania zahŕňajú všetky veci, vďaka ktorým je život dieťaťa, školy alebo komunity spravodlivejší, bezpečnejší alebo zdravší. Niektoré deti napríklad sadia

v okolí školy stromy, ktoré poskytujú tieň, súkromie či ovocie. Alebo urobia kampaň proti fajčeniu, alkoholu a iným drogám či kampaň proti šikanovaniu alebo násiliu učiteľov. Finančný podnik zahŕňa akýkoľvek malý projekt generujúci príjem, ktorý sa realizuje v rámci vyučovania. Môže ísť o pečenie a predaj koláčov alebo chov kurčiat a predaj vajec alebo starostlivosť o zeleninovú záhradu s cieľom predaja zeleniny na trhoch.

3. Loptová hra na päť tém

Ciele: Ukázať účastníkom, že všetkých päť vzdelávacích tém programu je rovnako dôležitých a že v dobrom programe sa im musí venovať rovnaký čas.

Trvanie: 25 min.

Materiál:

- 5 lôpt
- 5 hárkov papiera, každý s jednou z piatich vzdelávacích tém (Príloha 1)
- 5 hárkov o postojoch (Príloha 1)

Postup:

Spýtajte sa účastníkov, ktorá z piatich vzdelávacích tém je podľa nich najdôležitejšia. Požiadajte ich, aby svoju odpoveď vysvetlili.

Umiestnite päť farebných loptičiek do kruhu a vyzvite ich, aby sa prihlásili nejakí dobrovoľníci (ak nemáte farebné loptičky, použite obyčajný papier, na ktorý napíšete čísla 1 - 5). Potrebujete päť dobrovoľníkov, pričom na každého pripevníte jeden hárok papiera. Na každom z piatich hárkov papiera by mala byť napísaná jedna z piatich vzdelávacích tém. Požiadajte dobrovoľníkov, aby sa do seba zavesili lakťami. Vytvorí kruh tak, že všetci smerujú tvármi von z kruhu. Vysvetlite im, že každý dobrovoľník musí zodvihnúť loptičku, ktorá zodpovedá hárku papiera na jeho hrudi. Požiadajte ich, aby začali.

Často sa stane, že dobrovoľníci sa všetci snažia navzájom pretiahnuť inam, a preto nedokážu úlohu splniť. Ak sa to stane, opýtajte sa ostatných účastníkov v kruhu: „Prečo to nefunguje?“ Odpovedia, že dobrovoľníci musia spolupracovať ako tím.

Znova odštartujte hru a pripomeňte dobrovoľníkom, že musia spolupracovať. Akonáhle sa im podarí zodvihnúť päť loptičiek a vrátiť sa do stredu kruhu, opýtajte sa ich, čo nás toto cvičenie učí o piatich vzdelávacích témach (všetky sú si rovné a musia fungovať spoločne).

Časť 3: Metódy aktívneho učenia I: Brainstorming

Celkové ciele tejto časti:

Vyškolit' účastníkov v rôznych technikách brainstormingu. Techniky brainstormingu sú súčasťou mnohých plánov aktivít SaFE a zvyčajne sú zaradené na začiatok. Pomáhajú nám ukázať, že výučba sa týka v rovnakej miere využitia toho, čo dieťa už vie a získavaní nových informácií alebo vedomostí. To, že zaradíme brainstormingové cvičenia na začiatok vyučovacej hodiny, nám umožní začať tým, čo už vieme a presunúť sa k tomu, čo ešte nevieme.

Navrhovaný harmonogram činností

1. Prieskum na lepiacich papierikoch..... 15 min.
2. Diskusné skupiny pre a proti 20 min.
3. Nástroje brainstormingu: tabuľka KWL 10 min.

1. Prieskum na lepiacich papierikoch

Ciele: Preskúmať postoje účastníkov školenia k spôsobu vyučovania. Ukázať, že aj výučba zameraná na dieťa, aj tradičná forma vyučovania majú svoje silné a slabé stránky.

Trvanie: 15 min.

Materiál:

- balíček lepiacich papierikov
- kôpka kartičiek alebo kúskov papiera

Rýchle zahriatie

Táto aktivita sa začína rýchlym cvičením na slovné asociácie.

Rozdajte účastníkom po jednom papieriku.

Povedzte im, že povieť jedno slovo. Keď ho účastníci začujú, mali by si na papierik zapísať prvé slovo, ktoré im príde na um.

Povedzte „zelená“.

Po desiatich sekundách obíďte skupinu a vypočujte si, aké slová spojili so slovom „zelená“, napr. strom, tráva, nevinnosť.

Prieskum na lepiacich papierikoch

Teraz ste pripravení začať.

Opäť rozdajte účastníkom po jednom papieriku.

Povedzte im, že povieť ďalšie slovo. Keď ho účastníci začujú, mali by si na papierik zapísať prvé slovo, ktoré im príde na um.

Povedzte 'učiteľ'.

Po desiatich sekundách ich požiadajte, aby vás nasledovali k prázdnomu priestoru na stene.

Napíšte na stenu dva nadpisy: „Tradičné vyučovanie“ a „Vyučovanie zamerané na žiaka“.

Požiadajte niekoho, aby prečítal slovo alebo frázu, ktorú spojil so slovom „učiteľ“. Niekoľko v skupine napr. môže prečítať slovo 'Disciplína'.

Teraz sa opýtajte celej skupiny, v ktorom stĺpci by podľa nich mala byť zaradená „disciplína“. Je to charakteristická črta tradičného vyučovania alebo vyučovania zameraného na žiakov? Spadá táto kategória niekam do stredu?

Nezabudnite si vypočúť rôzne názory. Je to pre vás príležitosť tvarovať dôležitý proces, t.j. voľnú diskusiu bez vyvíjania tlaku na získanie „správnej“ odpovede. Povzbudte účastníkov, aby vysvetlili alebo zdôvodnili svoje názory. Skúste im položiť dve kľúčové otázky: „Prečo si to myslíš?“ a „Kto má iný nápad?“

Pokračujte v tomto procese, až kým všetky papieriky nebudú umiestnené na stene tak, že skupina bude s ich umiestnením spokojná. Nasledujúca tabuľka Vám pomôže získať predstavu o tom, ako by to mohlo vyzeráť.

Pamätajte, že my veríme, že dobrí učitelia kombinujú prvky tradičného vyučovania a vyučovania zameraného na dieťa. Chceme, aby sa naši učitelia cítili sebaisto vďaka vyváženému prístupu.

Ilustrácia toho, ako môže vyzeráť vaša stena po prieskume s papierikmi:

Tradičné vyučovanie		Vyučovanie zamerané na žiaka
<i>Disciplína</i>		<i>Facilitátor</i>
<i>Statickosť</i>		<i>Využíva všetky zmysly</i>
<i>Expertnosť</i>	<i>Úcta</i>	<i>Aktivita</i>
<i>Autorita</i>		<i>Interakcia s rovesníkmi</i>
<i>Vyučuje sa z knihy</i>	<i>Učenie príkladom</i>	<i>Prieskum</i>
<i>Učiteľ všetko riadi</i>		<i>Zdieľanie</i>
<i>Dieťa nemá čo ponúknuť</i>		<i>Učenie sa</i>
<i>Nezohľadňujú sa individuálne potreby</i>		
<i>Nikto ho/ju neopravuje</i>		

2. Diskusné skupiny pre a proti

Ciele: Ukázať, že aj výučba zameraná na deti, aj tradičné vyučovanie majú svoje silné a slabé stránky.

Trvanie: 20 min.

Materiál:

- flipchart alebo menšie hárky papiera

Toto je ďalšia príležitosť vysvetliť, že SaFE nie je proti tradičnému spôsobu vyučovania. Ubezpečte účastníkov, že chceme povzbudiť učiteľov, aby využívali prvky z oboch prístupov.

Postup:

Rozdeľte účastníkov do malých skupín a dajte každému papier a fixku.

Požiadajte ich, aby rozdelili svoj papier na štvrtiny. Každá štvrtina by mala byť označená jedným z nasledujúcich nadpisov:

Tradičné vyučovanie (silné stránky)	Tradičné vyučovanie (slabé stránky)
Vyučovanie zamerané na dieťa (silné stránky)	Vyučovanie zamerané na dieťa (slabé stránky)

Dajte skupinám desať až pätnásť minút na vyplnenie tabuliek.

Požiadajte každú skupinu, aby predstavila svoju tabuľku.

Umiestnite tabuľky na stenu.

Tu je príklad dokončenej tabuľky z workshopu so zamestnancami inštitútu odbornej prípravy učiteľov.

Tradičné vyučovanie (silné stránky)	Tradičné vyučovanie (slabé stránky)
• Nie je časovo náročné • Žiaci maximálne využívajú vedomosti učiteľa • Možnosť sprostredkovať veľa informácií v krátkom čase, najmä vo veľkých triedach • Pokrytie širokého obsahu • Nevyžaduje si žiadnu prípravu	• Nezohľadňuje individuálne rozdiely • Žiaci sú pasívni • Neučí kognitívne zručnosti • Plytké alebo povrchné zvládnutie predmetu - učiteľ sa stále drží učebnice a nevenuje sa danému predmetu hlbšie

• Je pri ňom jednoduchšie zvládať triedu, udržiavať disciplínu	• Nuda! • Žiaden priestor pre kreativitu • Deti si memorujú myšlienky a vzorce, ktorým nerozumejú
Vyučovanie zamerané na dieťa (silné stránky)	Vyučovanie zamerané na dieťa (slabé stránky)
• Buduje na predchádzajúcich vedomostiach dieťaťa • Deti sa učia premýšľať • Vyžaduje si zapojenie vyšších kognitívnych funkcií • Plné zapojenie študentov • Deti sa učia činnosťou • Podporuje kritické myslenie a riešenie problémov	• Z hľadiska prípravy je časovo náročné • Znižuje schopnosť učiteľa zvládať triedu • Aktívne metódy učenia si často vyžadujú drahé pomôcky • Učitelia často platia za materiály z vlastného vrečka

3. Nástroje brainstormingu: tabuľka KWL

Ciele: Opäť ukázať použitie tohto nástroja.

Trvanie: 10 min.

Materiál:

- tabuľka KWL (viď nižšie)
 - Čo vieme o...?
 - Čo sa chceme dozvedieť o...?
 - Čo sme sa dozvedeli o...?

Postup:

Vyberte si tému, o ktorej môžu účastníci seminára diskutovať, napríklad program (SaFE) pre základné školy.

Spýtajte sa ich, čo o danej téme vedia a do prvého stĺpca zapíšte ich odpovede.

Je to istá forma kolektívneho brainstormingu a pomáha učiteľovi posúdiť, koľko toho trieda už vie o predmete, ktorý sa chystá vyučovať. Zároveň učiteľ odhalí možné mylné predstavy študentov o predmete, napríklad: „Deti nemôžu mať vlastný bankový účet“. Hlavným cieľom je pomôcť študentom využiť vedomosti, ktoré už majú a pomôcť im spomenúť si na to, čo už o predmete vedia. Toto im poskytne osobný základ, na ktorom si „vybudujú“ nové vedomosti alebo porozumenie, ktoré získajú v priebehu nasledujúcej hodiny.

Teraz sa ich opýtajte, čo sa chcú o predmete dozvedieť (program SaFE). Vyplňte druhý stĺpec. Pomáha to zamerať pozornosť detí na nasledujúcu hodinu.

Vysvetlite im, že učiteľ vyplní tretí stĺpec až na konci hodiny. Je nepravdepodobné, že všetky otázky uvedené v druhom stĺpci budú v treťom stĺpci zodpovedané. Nie je to problém a učiteľ by z toho nemal mať takýto pocit. Ak po skončení hodiny niektoré otázky v stĺpci dva zostanú bez odpovede, učiteľ ich môže použiť na zadanie domácej úlohy, alebo ich môže použiť na naplánovanie ďalšej hodiny.

4. Ďalšie nástroje brainstormingu: mapa klastrov

Ciele: Ukázať metódu kolektívneho brainstormingu, ktorý môže učiteľ robiť na tabuli.

Trvanie: 10 min.

Materiál: žiadny

Postup:

Začnite tým, že napíšete zvolenú tému do kruhu uprostred tabule, napr. „SaFE“

Požiadajte účastníkov, aby povedali, čo už o predmete vedia. Snažte sa zoskupovať ich nápady. Napríklad všetky odpovede týkajúce sa sociálnej sféry by mali byť napísané na jednej strane tabule. Nápady, ktoré sú navzájom prepojené, môžete spojiť čiarou.

Odpovede môžete nakresliť aj napísať.

Zoskupovanie

Je to jednoduchá technika na zachytenie nápadov študentov pri skupinovom brainstormingu a na usporiadanie týchto nápadov vizuálnym spôsobom na tabuli tak, aby mali k dispozícii určitú štruktúru. Deti sa tiež môžu túto techniku naučiť a používať ju pri zapisovaní poznámok na hodine. Predpokladá sa, že táto technika môže pomôcť študentom, ktorí mávajú problémy s vnímaním prednášok.

Na rozdiel od náhodného zapisovania odpovedí a nápadov študentov na tabuľu vytvárajú klastrové mapy vzory, budujú spojenia a asociácie medzi skúsenosťami študentov a novými informáciami, medzi jednotlivými časťami nejakého konceptu a celkom.

Začnite v strede alebo jadre, do ktorého umiestnite koncept, tému alebo obsah danej lekcie. Spýtajte sa študentov, čo o téme vedia. Hlavné myšlienky sú spojené s ústrednou témou čiarami vychádzajúcimi zo stredu. Učiteľ bude musieť premýšľať za pochodu, aby nápady dokázal usporiadať, keď ich študenti vyslovia. Podporné myšlienky sa stanú „vetvami“ vychádzajúcimi z hlavných myšlienok.

Postupujte smerom od stredu do všetkých smerov a vytvorte štruktúru kľúčových slov, fráz, či dokonca obrázkov.

Táto technika je v mnohých ohľadoch podobná mapovaniu myšlienok. Avšak keďže zoskupovanie väčšinou vedie k jednoduchším, menej zložitým schémam, učitelia sa môžu cítiť sebaistejšie a príjemnejšie pri ich používaní. Myšlienkové mapy sú často zložité a učitelia niekedy majú pocit, že nie sú dostatočne „umelecky zdatní“, aby ich dokázali vytvoriť.

Časť 4: Metódy aktívneho učenia II: Divadlo obrazov

Divadlo obrazov je nástroj, ktorý poskytuje slobodu vyjadriť svoje názory a porozumieť veciam rýchlou a zábavnou formou. Ďalšou výhodou je, že táto technika sa dá ľahko naučiť a nevyžaduje si žiadne pomôcky. Divadlo obrazov sa okrem toho, že môže pomôcť učiteľom pri príprave na vyučovanie programu SaFE, môže uplatniť v ktorejkoľvek oblasti školských osnov.

Navrhovaný harmonogram aktivít

1. Hra na sochy 10 min.
2. Diskusia o tom, či dieťa môže slobodne vyjadrovať svoj názor..... 10 min.
3. Tvorba obrazu 10 min.
4. Skupinové obrazy 45 min.
5. Diskusia o úlohe facilitátora v divadle obrazov 10 min.
6. Aplikujte techniku na vážnejšie problémy 45 min.
7. Tri pokročilejšie techniky, s ktorými môžete experimentovať..... 15 min.

1. Hra na sochy

Ciele: Naučiť účastníkov princípy divadla obrazov s dôrazom na to, že nie je dovolené robiť žiadne pohyby ani vydávať žiadne zvuky.

Trvanie: 10 min.

Materiál: žiadny

Postup:

Požiadajte účastníkov, aby sa pohybovali po miestnosti. Potom im povedzte, aby sa rýchlo rozdelili do skupín po dvoch, troch, štyroch alebo do ľubovoľného počtu, podľa toho, aké číslo zvoláte.

Akonáhle si to niekoľkokrát precvičia, povedzte im, že spolu s číslom tentokrát povieť aj obraz. Musia sa rozdeliť podľa čísla, ktoré počuli a zároveň vytvoriť obraz, ktorý následne povedali.

Vysvetlite im, že sa potom nesmú hýbať ani vydávať zvuky.

Navrhovaný zoznam obrazov na hru:

- 2 - matka a dieťa
- 2 - otec a dieťa
- 3 - muž a dvaja psy
- 4 - hudobná skupina
- 5 - svadba
- 6 - futbalista dáva gól
- 8 - pavúk
- Všetci! Učiteľ a deti v tradičnej triede
- Všetci! Učiteľ a deti v triede zameranej na dieťa
- Všetci! Školský autobus plný detí so šoférom

2. Diskusia o tom, či dieťa môže slobodne vyjadrovať svoj názor

Ciele: Aby si účastníci viac uvedomili množstvo dôvodov, pre ktoré deti nepočúvame

Trvanie: 10 min.

Materiál: žiadny

Postup:

Požiadajte skupinu, aby vysvetlila dôvody, pre ktoré je pre učiteľov, často ťažké nechať deti slobodne vyjadrovať svoje názory. Povzbudte ich, aby boli otvorení a úprimní.

Spýtajte sa ich, aké výhody má, ak deťom dajú možnosť vyjadriť sa.

Vysvetlite, že v tejto časti sa budú učiť, ako používať divadlo na to, aby podporilo vyjadrovanie vlastných nápadov detí.

Poznámka!

Deti milujú hry, pri ktorých majú vytvárať zamrznuté obrazy alebo výjavy. Poskytujú im zábavný a aktívny spôsob, ako vyjadriť svoje názory a nápady. Nie všetky deti sa cítia rovnako sebaisto, keď hovoria alebo píšú o nejakom probléme, ale len málokteré dieťa má problém využiť na komunikáciu svojich pocitov a nápadov vlastné telo, keď pochopí, že to má dovolené. Deti tiež veľmi často odhalia prostredníctvom takýchto obrazov viac, ako keď ich vyzvete, aby o nich hovorili. Aj vo veľmi mladom veku sa už deti totiž učia cenzurovať sa a „dávať si pozor na to, čo hovoria“ pred dospelými. Divadlo obrazov môže pomôcť túto stratégiu obísť a odhaliť, čo si deti skutočne myslia a čo cítia. Preto je mimoriadne dôležité, aby ste sa zdržali „korigovania“ alebo „hrešenia“ detí za obrazy, ktoré vytvoria. Aj keď si myslíte, že obraz je nepresný alebo zavádzajúci, vaša úloha sa obmedzuje na to, že sa pýtate publika, čo vidí a prečo.

3. Tvorba obrazu

Ciele: Pomôcť účastníkom pochopiť, čo je skupinový obraz a akým spôsobom facilitátor pracuje s publikom.

Trvanie: 10 min.

Materiál: žiadny

Postup:

Začnite tým, že im ukážte, čo je to zamrznutý alebo skupinový obraz. Požiadajte štyroch dobrovoľníkov, aby prišli a postavili sa do radu. Povedzte im, že z nich "vymodelujete sochu", t.j. umiestnite ich na nejaké miesto a chcete od nich, aby na tom mieste ostali. Nemali by sa hýbať ani hovoriť. Môže byť vhodné ich usporiadať tak, aby vyzerali ako štyria hudobníci, pretože ostatní účastníci, ktorí ich pozorujú, by mali pochopiť, aký obraz vytvárate.

Teraz sa opýtajte účastníkov v publiku, ktorí to pozorujú, ako by sa podľa nich mal tento obraz volať.

Položte publiku niekoľko jednoduchých otázok, napríklad „Čo vidíte?“ „Kto sú títo ľudia?“ „Kde sú?“ „Prečo?“

4. Skupinové obrazy

Ciele: Poskytnúť účastníkom príležitosť precvičiť si túto techniku.

Trvanie: 30 min.

Materiál: žiadny

Postup:

Teraz, keď už všetci chápu, o čo ide, rozdeľte účastníkov do podskupín po štyroch alebo piatich. Povedzte im, aby samostatne pracovali päť minút a pripravili si tri zamrznuté obrazy znázorňujúce nasledujúce idey:

- Niečo, z čoho mi je smutno.
- Niečo, čoho sa bojím.
- Niečo, čo ma robí šťastným.

Zdôraznite im, že keď divákovi ukážu svoje obrazy, mali by pochopiť, prečo sa ľudia na obraze cítia smutní, vyľakaní alebo šťastní. Inými slovami, obraz musí rozprávať príbeh.

Keď budú pripravení, pozvite každú skupinu na viditeľné miesto a požiadajte členov skupiny, aby zobrazili svoje tri obrazy v ľubovoľnom poradí bez toho, aby publiku prezradili, ktorý obraz je ktorý.

Pri každom obraze, ktorý budú herci stvárňovať, im položte otázky navrhnuté na nasledujúcom flipcharte.

Tip!

Keď účastníci pochopia tri základné pravidlá, môže byť pre nich užitočných niekoľko ďalších rád. Pripomnite im, že ich obraz musí byť viditeľný pre celé publikum, a preto by mal byť „otvorený“ ako otvorená kniha. Tomu často bráni herec, ktorý je otočený chrbtom k publiku. Povzbudte ich, aby tvorili dynamické a zaujímavé obrazy.

5. Diskusia o úlohe facilitátora v divadle obrazov

Ciele: Pomôcť publiku pochopiť úlohu facilitátora pri podnecovaní diskusie.

Trvanie: 10 min.

Materiál: žiadny

Postup:

Opýtajte sa skupiny, či niekto postrehol, aké otázky ste sa vy ako facilitátor pýtali pri tom, ako stvárňovali svoje obrazy.

Ukážte im flipchart s otázkami, ktoré im facilitátor môže položiť (viď nižšie).

Vysvetlite, že úlohou facilitátora je podnecovať diskusiu. Hodnota cvičenia pri aplikácii v práci s deťmi spočíva v tom, že umožňuje deťom povedať, čo si myslia, že na obraze vidia. Keď deti hovoria, čo si myslia, že sa deje na obrázku, opýtajte sa ich: „Prečo si to myslíte?“ a potom: „Kto má iný nápad?“ Cvičenie nie je o hľadaní správnej alebo nesprávnej odpovede. Neexistuje žiadna správna či nesprávna odpoveď. Ide o to, aby sa deťom poskytla sloboda vyjadrovať svoje myšlienky a aby získali prax vo vysvetľovaní a zdôvodňovaní svojich argumentov.

Otázky, ktoré môže položiť facilitátor divadla obrazov:

1. Čo vidíš?
2. Kto sú títo ľudia?
3. Čo sa deje? Prečo to hovoríš?
4. Kde sú? Prečo si to myslíš?
5. Je to realistická situácia? Je to obrázok, ktorý poznáte z vlastného života alebo spoločenstva?
6. Je obraz jasný?

Stále sa pýtajte „Prečo si to myslíš?“ a „Kto má iný nápad?“

6. Aplikujte techniku na vážnejšie problémy

Ciele: Povzbudiť účastníkov, aby sa zamysleli nad tým, ako sa táto technika môže uplatniť pri vážnejších problémoch a počas každodenného vyučovania.

Trvanie: 30 min.

Materiál:

- 5 hárkov papiera (na každý z nich treba napísať jednu z hlavných vzdelávacích tém)

Postup:

Pripomeňte účastníkom, že doteraz sme si techniku Divadla obrazov len nacvičovali. Teraz ju chceme začať používať. Vysvetlite, že doteraz sme obrazy vytvárali pre zábavu. Teraz chceme preskúmať vážnejšie problémy.

Opäť účastníkov rozdeľte do menších skupín. Povedzte im, že majú desať minút na vytvorenie dvoch obrazov. Dva obrazy, ktoré navrhujeme, im pomôžu zamyslieť sa nad nespravodlivosťou v ich vlastnom živote a nad nespravodlivosťou v živote miestnych detí. Neváhajte navrhnúť vlastné názvy obrazov!

2 obrazy:

- Niečo nespravodlivé, s čím sa stretávam vo svojej práci.
- Obraz detí v tomto meste, ktorým sú odopierané ich práva.

Opäť sa ako facilitátor pomocou otázok snažte povzbudiť bohatú diskusiu.

Keď ste mali možnosť vidieť všetky obrazy, dajte im poslednú úlohu. Rozdeľte ich do piatich skupín. Povedzte im, že tajne požiadate každú skupinu, aby vytvorila obraz, ktorý súvisí s programom SaFE. Každdej skupine dajte jeden hárok papiera a požiadajte členov skupiny, aby ho nikomu neukazovali. Na každom hárku papiera je napísaná jedna z hlavných vzdelávacích tém. Nielenže otestujete ich schopnosť techniku aplikovať, v tejto fáze školenia to poslúži aj ako užitočné zhrnutie.

Dajte im päť minút na prípravu.

Pozrite si všetky obrazy a položte publiku otázky ako obvykle.

Nakoniec sa účastníkov opýtajte, ako by mohli využiť Divadlo obrazov pri bežnom vyučovaní jednotlivých kľúčových predmetov z učebných osnov v triedach. Nižšie je na začiatok uvedených niekoľko návrhov.

Divadlo obrazov v kľúčových predmetoch učebných osnov

Buďte nápadití! Divadlo obrazov sa dá použiť v akomkoľvek predmete a pomáha deťom vyjadrovať svoje predstavy. Táto technika vám tiež môže pomôcť posúdiť úroveň ich porozumenia látke. Medzi príkladmi je zopár predmetov, v ktorých môžete túto techniku uplatniť (okrem sociálneho a finančného vzdelávania). Napadajú vám nejaké ďalšie?

Literatúra:

Požiadajte deti, aby znázornili obraz:

- Dôležitá scéna z textu. ...
- Čo považujú za najväčší problém, s ktorým sa stretáva hlavná postava...
- Ako sa text končí?
- Môžete nám ukázať alternatívny koniec textu, ktorý by ste uprednostnili?

- Môžete nám ukázať obraz, ktorý sumarizuje konflikt medzi dvoma postavami?

Dejepis:

Požiadajte deti, aby vám ukázali:

- Obrazy znázorňujúce tri významné dátumy, o ktorých sa učili ...
- Alternatívne obrazy znázorňujúce, ako sa udalosti mohli vyvinúť inak ...

Náboženstvo:

Požiadajte deti, aby vám ukázali:

- scénu, ktorá zobrazuje užitočnú lekciu o pomoci chudobným
- obraz scény, ktorú si pripomíname
- obraz scény, ktorá má pre vás silný osobný význam

Jeden záverečný tip!

V divadle obrazov je úlohou učiteľa ponúkať deťom koncept alebo problém a dať im slobodu vytvoriť obraz znázorňujúci to, ako ho vnímajú. Úlohou učiteľa je potom len podnecovať diskusiu o vzniknutom obraze. Učiteľia by nemali obrazy viesť, hovoriť deťom, kam sa majú postaviť atď.

7. Tri pokročilejšie techniky, s ktorými môžete experimentovať:

- Dotkni sa a povedz
- Nasleduj svoje srdce
- Pohyb k ideálu

Ciele: Ďalej rozvíjať obrazy na podnietenie hlbšej diskusie s publikom.

Trvanie: 30 min.

Materiál: žiadny

Účastníci školenia videli, že v Divadle obrazov deti tvoria obraz nejakého problému alebo konceptu a facilitátor kladie otázky publiku tak, aby vyvolal diskusiu o danom probléme alebo koncepte. Niekedy budú chcieť deťom pomôcť obrazy ďalej rozvíjať. To sa dá dosiahnuť tým, že postavy v obraze povedia pár slov alebo urobia jednoduché pohyby. Môže to poskytnúť publiku viac informácií o tom, kto sú ľudia na obraze, a tým pomôcť posunúť diskusiu vpred. Tu je niekoľko jednoduchých techník, môžu použiť. Pravdepodobne budú lepšie fungovať pri deťoch od 12 rokov.

Dotkni sa a povedz

Rozdeľte účastníkov späť do podskupín a dajte im päť minút na to, aby znova stvárnili jeden zamrznutý obraz, ktorí už predtým ukazovali, napr. „Deti v tejto oblasti, ktorým sú odopierané ich práva“. Keďže čas je obmedzený, pravdepodobne budete môcť aplikovať nasledujúce techniky len na jeden obraz.

Vysvetlite, že teraz použijete niekoľko jednoduchých techník na oživenie obrazov spôsobom, ktorý účastníkom pomôže lepšie ich preskúmať a vyjadriť pocity a predstavy.

Herci v obraze stoja stále zamrznutí a vy sa môžete postupne dotýkať jednotlivých hercov a požiadať ich, aby povedali jedno slovo alebo vetu, ktorá vystihuje, ako sa ich postava v obraze cíti alebo čo si myslí. Nemali by svoju postavu opisovať. Skôr by mali vysloviť vetu, ktorú by ich postava chcela povedať alebo nad čím by mohla premýšľať. Obraz môžete

prehrávať podobne, ako keby ste hrali na hudobný nástroj, tým že sa budete opakovane dotýkať jednotlivých hercov v zmenenom poradí.

Ak chcete, môžete zájsť ešte o krok ďalej a pridať aj pohyb. Každá postava spraví spolu s tým, ako vysloví svoje slovo alebo vetu aj jeden pohyb.

Teraz pridáme ďalšie kolo otázok, ako napríklad;

- Aké nové informácie sme sa dozvedeli o niektorej z postáv?
- Ako teraz vnímaš jednotlivé postavy?
- Kto spôsobuje problém? Prečo?
- Kto na obraze trpí?
- Ako by sme mohli tejto osobe pomôcť?
- Prečo sa títo ľudia správajú takto?

Nasledujte svoje srdce

Povedzte hercom, že keď tlesknete, chcete, aby sa pomaly pohli tým smerom, kde majú pocit, že by sa chcela pohnúť ich postava. Postava môže napríklad chcieť byť s nejakou inou postavou, alebo sa chcieť vzdialiť od deja, niekoho ochrániť, pred niekým sa schovať, niekoho konfrontovať alebo čokoľvek iné. Samozrejme, aj ostatné postavy sa budú hýbať a môžu chcieť robiť rôzne veci. Po niekoľkých sekundách scénu zmrazte a vypýtajte si spätnú väzbu ohľadom zmien, ku ktorým došlo. Experimentujte s otázkami pre publikum, ako napríklad;

- Kam sa táto postava pohla? Prečo myslíš, že to urobila?
- Čo nám prezradil pohyb jednotlivých postáv, o tom, čo chcú?

Pohyb smerom k ideálu

Ak pôvodný obraz zobrazuje nejaký útlak alebo nespravodlivosť, napríklad bezdomovectvo, násilie alebo iný problém, požiadajte skupinu, aby sa v spomalenom tempe začala hýbať z pôvodného obrazu do nového obrazu, ktorý zobrazuje, ako by mohlo vyzeráť riešenie problému. Inými slovami, dá sa zobrazíť problém a potom zobrazíť riešenie?

Spýtajte sa publika, čo vidí v novom obraze a aké kroky sa museli udiť, aby sa dosiahol ideál, s osobitným dôrazom na prvé vykonané kroky.

Experimentujte s otázkami, ako napríklad;

- Čo musela urobiť každá z postáv ako prvé, aby sa obraz začal meniť z problému na riešenie?
- Aká bola najdôležitejšia zmena, ktorú musela každá postava urobiť?

Aké kroky by sme potrebovali urobiť v reálnom živote, aby sme pomohli každej z postáv v obraze tieto zmeny uskutočniť?

Časť 5: Metódy aktívneho učenia III: Stromy problémov

Zatiaľ ste učiteľov previedli dvoma metódami aktívneho učenia.

Pri brainstormingu ste použili prístup založený na myšlienke, že deti už majú relevantné vedomosti a že niekedy je úlohou učiteľa pomôcť im, aby ich dokázali využiť. Nemusia vždy dostávať len nové „vstupy“.

V divadle obrazov sme sa zamerali na to, ako môže kreatívne vyjadrenie vlastného názoru pomôcť študentom aj učiteľom podporiť skôr myslenie než pamäť.

Teraz sa pri strome problémov zameriame na analytické myslenie, na preskúmanie príčin a následkov určitého problému.

Strom problémov

Ciele: Pomôcť učiteľom a deťom analyticky uvažovať o príčinách a následkoch problému.

Trvanie: 30 min.

Materiál:

- obrázok stromu problémov (Príloha 3)
- 10 - 15 prázdnych kartičiek (príklad stromu problémov je uvedený v tejto kapitole)

Postup:

Strávte pár minút diskusiou s účastníkmi o tom, ako pri tradičnom vyučovaní skôr len hovoríme študentom, aká je odpoveď na nejaký problém. Naopak, toto cvičenie povzbudí deti, aby sami premýšľali o príčinách a následkoch problému. Pri tomto cvičení nejde o nájdenie riešenia. Je navrhnuté tak, aby umožnilo študentom hlbšie porozumenie nejakému problému a analyticky premýšľať.

Teraz im ukážete, ako pomocou stromu problémov analyzujeme príčiny a následky. Najprv si musíte vybrať nejaký problém alebo tému. Pokúste sa zistiť, čo všetci účastníci v skupine považujú za dôležitý problém, ktorý využijete na svoju analýzu.

Nakreslite fixkou na veľký papier obrys stromu (pozri prílohu).

Uistite sa, že účastníci vedia, že ilustrácia zobrazuje strom. Spýtajte sa ich, akú úlohu zohrávajú korene stromu („vyživujú ho a vďaka nim môže rásť“) a uistite sa, že vedia rozoznať jednotlivé vetvy.

Napíšte alebo nakreslite názov problému na kmeň stromu.

Ďalším krokom je identifikácia príčin problému. Požiadajte účastníkov, aby identifikovali príčiny („Prečo problém existuje? Aké sú príčiny tohto problému“). Vypočujte si ich odpovede a požiadajte ich, aby zdôvodnili svoje názory. („Prečo si to myslíte? Kto má iný názor?“)

Keď sa ľudia dohodnú na nejakej príčine problému, zapíšte si ju na kartičku alebo na hárok papiera. Pokračujte, kým nenájdete päť alebo šesť príčin problému. Prípadne jednoducho napíšte odpovede priamo na korene.

Ak máte čas, požiadajte účastníkov, aby umiestnili kartičky na korene tak, aby sa tie najzávažnejšie príčiny nachádzali vľavo a tie menej závažné vpravo.

Teraz proces zopakujte s tým, že ich požiadate, aby identifikovali dôsledky. Znovu ich požiadajte, aby zdôvodnili svoje odpovede („Prečo si to myslíte? Kto má iný názor?“)

Napište alebo ich nakreslite na samostatné kartičky. Požiadajte účastníkov, aby umiestnili kartičky na konáre tak, aby najzávažnejšie dôsledky boli umiestnené vľavo a najmenej závažné vpravo.

Keď bude nákres hotový, požiadajte ich, aby celú vec vysvetlili. Tiež ich požiadajte, aby sa nad diagramom a nad tým, čo znamená, zamysleli.

Ak máte čas, začnite s účastníkmi diskusiu o možných riešeniach problému a o tom, ako sa vysporiadať s jeho príčinami a následkami. Vysvetlite, že za mnohé z týchto riešení môže byť zodpovedných množstvo ľudí. Od riešení sa môžete presunúť k činnostiam, ktoré môžu ľudia spraviť. Môžete dokonca pridať na strom aj riešenia vo forme ovocia.

Využitie stromu problémov v kľúčových predmetoch národných učebných osnov

Stromy problémov sú flexibilné a dajú sa využiť na analýzu príčin a následkov v mnohých rôznych kontextoch. Avšak na niektoré predmety sa hodia viac. Povzbudzte učiteľov, aby s týmto nástrojom experimentovali. Tu sú príklady predmetov a látok z kľúčových predmetov, ktoré sa zvyčajne nachádzajú v národných učebných osnovách, v ktorých môžu byť stromy problémov užitočné.

Hudobná výchova

Téma: Národná alebo regionálna hudba a vplyvy na ňu. Spýtajte sa študentov na nasledujúce faktory, ktoré majú vplyv na hudbu a umiestnite ich ku koreňom stromu.

- Zmena životného štýlu
- Blízkosť rôznych etnických skupín
- Účinky sociálnej interakcie
- Účinky turizmu
- Elektronické a tlačové médiá
- Moderná technológia
- Vplyv mimozemských kultúr

Potom sa spýtajte študentov, aké sú účinky týchto vplyvov a umiestnite ich na vetvy.

Sociálne štúdiá/etika

Nasledujúce témy sa môžu hodiť na analýzu pomocou stromu problémov.

Zdroje a ekonomika

- Problémy s lesmi v našej krajine
- Účinky ťažby na životné prostredie
- Príčiny konfliktu v spoločnosti
- Urbanizácia: vysvetlite problémy spojené s rastom urbánnych centier

Ľudia a populácia

- Identifikujte faktory ovplyvňujúce rast populácie
- Opíšte dôsledky rastu populácie

Fyzické prostredie

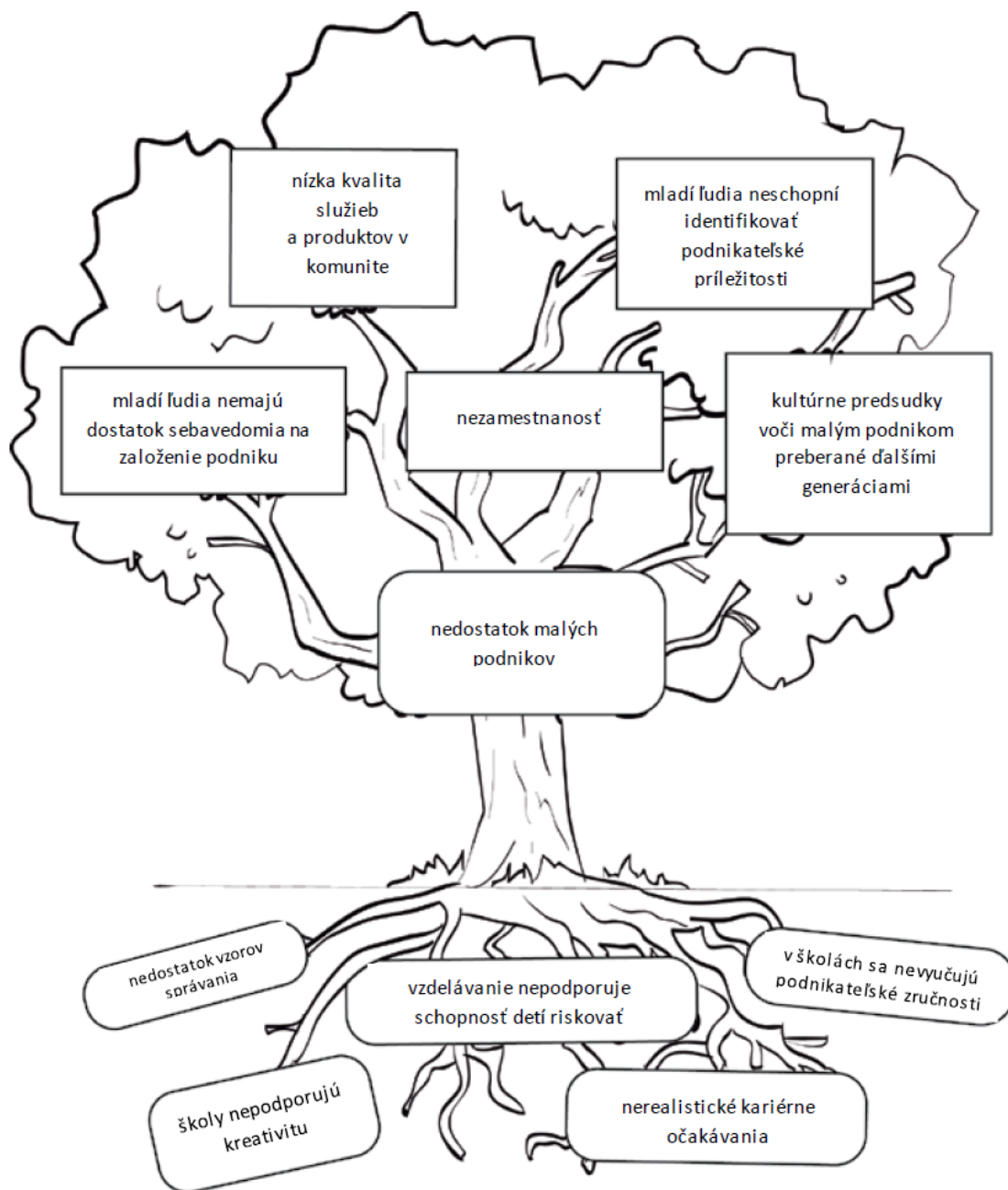
- Vplyvy zmeny klímy na migráciu a hospodárske aktivity ľudí v tejto krajine.
- Vysvetlite faktory, ktoré ovplyvňujú zmenu podnebia a vysvetlite vplyv zmeny podnebia na ľudskú činnosť.

Poľnohospodárstvo

- Opíšte rôzne typy znečistenia a ich príčiny

- Uvedte vplyvy znečistenia na životné prostredie
- Zdravotná výchova**
- HIV / AIDS
 - Spôsoby prenosu
 - Vplyv HIV / AIDS na jednotlivca, rodinu a národ.

Časť 6: Pedagogická prax: Používanie Divadla obrazov

a stromu problémov

Celkové ciele tejto časti:

Poskytnúť učiteľom prax vo výučbe učebných plánov SaFE. Je to príležitosť povzbudiť učiteľov, aby vyučovali viac so zameraním na deti. V poslednej časti ste im predstavili Divadlo obrazov a Stromy problémov. Učebné plány v tejto časti zapájajú tieto metódy aktívneho učenia, ktoré pomáhajú posilňovať proces učenia.

Navrhovaný harmonogram aktivít

1. Vysvetlite, ako bude lekcia prebiehať 5 min.
2. Rozdeľte ich do skupín, rozdajte im učebné plány a dajte im čas na prípravu..... 15 min.
3. Pozorujte ich pri vyučovaní..... maximálne 50 min.
4. Poskytnite spätnú väzbu 10 min.

1. Vysvetlite, ako bude lekcia prebiehať (5 min.)

Vysvetlite účastníkom, že ich rozdelíte do skupín po štyroch alebo piatich, dáte každej skupine učebný plán a aspoň 15 minút na oboznámenie sa s jeho obsahom. Potom budú učiť väčšiu skupinu. Budete musieť zdôrazniť, že sa skutočne chystajú učiť a NIE ROBIŤ prezentáciu.

Možno im budete musieť zdôrazniť, že si nemusia pripravovať žiadny učebný plán. Učebný plán už je hotový a práve ho držia v rukách. Budú sa len musieť riadiť pokynmi.

Poukážte na tabuľku Spätnej väzby o vyučovacej praxi a povedzte im, že po tom, čo odučia svoju hodinu, požiadate celú skupinu, aby zhodnotila ich výkon pomocou uvedených kritérií.

Tabuľka spätnej väzby k vyučovacej praxi

1. Prednášal učiteľ niečo? Ak áno, bolo to potrebné a užitočné? Alebo to bolo zbytočné?
2. Aký bol pomer času hovorenia učiteľa (TTT) k času hovorenia študenta (STT)?
3. Koľko detí bolo aktívnych?
4. Využíval učiteľ dobre otvorené otázky?
5. Ak bola trieda hlučná, bol to produktívny hluk alebo neproduktívny hluk?
6. Ak bola trieda tichá, bolo to produktívne ticho alebo neproduktívne ticho?
7. Čo z nasledujúceho ste si všimli?

deti pracovali;

- *samostatne*
- *vo dvojiciach*
- *v skupinách*

8. Aké veci sa vám páčili?
9. Aké veci by ste urobili inak?

2. Rozdeľte ich do skupín, rozdajte im učebné plány a dajte im čas na prípravu (15 min.).

Rozdeľte účastníkov do skupín po štyroch alebo piatich.

Niektorým skupinám rozdajte učebný plán (Príloha 2).

Opäť zdôraznite, že budú učiť väčšiu skupinu. Môžu si vybrať buď jednu osobu zo svojej skupiny, alebo môžu lekcii rozdeliť tak, aby každá osoba odučila inú časť.

Odpovedzte na ich otázky.

3. Pozorujte ich pri vyučovaní (do 50 minút na skupinu)

Požiadajte zvyšok skupiny, aby urobil všetko, čo od nich učiteľ požaduje. Nie je vhodné, aby sa väčšia skupina snažila hrať deti.

Kým účastníci vyučujú, skúste si zapisovať poznámky, ktoré vám neskôr pomôžu pri poskytovaní spätnej väzby.

Z časových dôvodov nebudete môcť sledovať každú skupinu odučiť celú hodinu. Sami sa rozhodnite, ako to vyriešiť. Niekedy pomáha vidieť rôzne skupiny, ako učia rôzne časti tej istej hodiny.

4. Poskytnite spätnú väzbu (10 min.)

Začnite tým, že sa rýchlo opýtate učiteľov, aký majú pocit z odučenej hodiny.

Prejdite si niektoré alebo všetky otázky s veľkou skupinou.

Pridajte vlastné komentáre. Pokúste sa byť pozitívni, ale nebojte sa navrhnúť, ako by sa veci dali robiť lepšie.

Tipy!

Načasovanie

Vyučovacia prax a konštruktívna kritika od kolegov tvoria chrbtovú kosť každého nášho výcviku. Nájsť si dostatok času na to, aby sme to robili správne, vždy predstavuje výzvu. Strávte tým toľko času, koľko sa dá. Plán hodiny SaFE je rozvrhnutý na 40 - 50 minút a účastníci sa rozdelia najmenej do piatich skupín po päť. Je zrejmé, že nebudete môcť všetky skupiny sledovať pri vyučovaní celej hodiny. Budete sa musieť sami rozhodnúť, ako to zvládnuť. Niekedy pomáha vidieť rôzne skupiny, ako učia rôzne časti tej istej hodiny. Napríklad môžete požiadať prvú skupinu, aby odučila časť „Začiatok“, ďalšiu skupinu, ktorá by odučila aktivitu „Učenie“, a ďalšiu skupinu, aby odučila časť „Reflexia“. Dbajte však na to, aby ste im to nepovedali vopred, inak si prečítajú iba danú časť učebného plánu!

Priprava

Možno budete musieť zdôrazniť, že si nemusia pripravovať žiadny učebný plán. Plán hodiny, ktorý ste im zadali, je v kompletnej podobe. Treba si ho len prečítať, dohodnúť sa na tom, kto čo urobí, a potom sa riadiť písomnými pokynmi.

Spätná väzba

Prosím, necíťte tlak mechanicky prejsť kompletný zoznam otázok k spätnej väzbe. Použite len tie otázky, ktoré vám pomôžu podnietiť užitočnú diskusiu. Ak napríklad účastník vyučoval časť „Začiatok“ s použitím Divadla obrazov, nemá zmysel sa skupiny pýtať, či ju prednášal.

Časť 7: Metódy aktívneho učenia IV: Stratégia skladačky pre skupinovú prácu

Celkové ciele tejto časti:

Oboznámiť učiteľov s konceptmi, ktoré definujú dobré kooperatívne vyučovanie alebo skupinovú prácu, a tiež im predstaviť stratégiu skladačky. Táto časť im pomôže aplikovať danú stratégiu na sociálne a finančné vzdelávanie detí (konkrétne plánovanie a rozpočtovanie) a na predmety v národných učebných osnovách. Ďalším cieľom tejto časti je pomôcť demystifikovať predmet finančného vzdelávania a pomôcť učiteľom získať sebadôveru, ktorú potrebujú, aby ho mohli vyučovať. Na konci tejto lekcie budú učitelia chápať, aký druh prípravy si vyžadujú dobré stratégie skupinovej práce. Taktiež sa budú cítiť istejšie ohľadom tém Plánovanie a rozpočtovanie.

Navrhovaný harmonogram aktivít

1. Preskúmanie toho, čo už vieme o skupinovej práci 10 min.
2. Polámané kruhy: príprava študentov na skupinovú prácu 25 min.
3. Použitie prístupu skladačky na výučbu plánovania a rozpočtovania 60 min.
4. Použitie prístupu skladačky na výučbu základných pojmov skupinovej práce 60 min.
5. Pokračujte v úlohe: účastníci navrhnu vlastnú skladačku
6. Alternatívne cvičenie skladačky

1. Preskúmanie toho, čo už vieme o skupinovej práci

Ciele: Zmerať úroveň vedomostí v skupine a venovať sa mylným predstavám.

Trvanie: 20 min.

Materiál:

- flipcharty
- papier

Postup:

Rozdeľte účastníkov do menších skupín po štyroch alebo piatich a dajte im flipchart.

Požiadajte ich, aby strávili desať minút diskusiou o nasledujúcich otázkach:

- Na základe vašich skúseností, podporujú školy deti v tom, aby boli v triede súťaživé alebo kooperatívne?
- Čo máme na mysli pod skupinovú prácu?
- Zažili ste niekedy v detstve skupinovú prácu?
- Využívate ako dospelý v pozícii trénera niekedy skupinovú prácu?
- Aké sú výhody a nevýhody skupinovej práce?

Požiadajte každú skupinu, aby predstavila svoj názor.

Alternatívny prístup:

použite tabuľku KWL na preskúmanie toho, čo už účastníci vedia a chcú vedieť o skupinovej práci.

2. Polámané kruhy

Ciele: Ukázať aktivitu, ktorú môžeme použiť na prípravu detí na prácu v skupinách,

Trvanie: 30 min.

Materiál:

- sada vystrihnutých „polámaných kruhov“ (Príloha)

Tip!

Deti možno budú potrebovať nejaký čas na to, aby si zvykli na metódy aktívneho učenia. Dokonca aj taká jednoduchá aktivita ako diskusia vo dvojiciach pre nich môže byť výzvou. Prečo to tak je? Nuž, v mnohých tradičných triedach deti nikdy nemajú možnosť slobodne sa prejaviť alebo otvorene sa spolu rozprávať. Môže byť pre nich normálne sedieť v absolútnom tichu. V skutočnosti sa niektoré deti môžu báť s niekým rozprávať, pretože ich predchádzajúca skúsenosť naučila, že ide o priestupok, ktorý treba potrestať. Deťom potrvá dlhšie, kým pochopia, že existujú nové pravidlá, upravujúce ich správanie a že tieto pravidlá sú veľmi odlišné. Učitelia možno budú musieť byť počas tohto prechodného obdobia obzvlášť trpezliví.

Postup:

Opýtajte sa účastníkov, či sú ich študenti zvyknutí spolupracovať namiesto vzájomného súperenia. Pripomeňte im, že dobrá skupinová práca si vyžaduje, aby deti spolupracovali a pracovali ako tím, a že budete možno potrebovať stráviť nejaký čas tým, že im pomôžete preskúmať tento nový spôsob práce.

Účastníci sú rozdelení do skupín po 3 - 6 žiakov. Každá osoba dostane obálku s rôznymi časťami kruhu.

Vysvetlite, že cieľom je, aby každý človek vytvoril kompletný kruh. Aby sa im to podarilo, účastníci si medzi sebou musia vymeniť niektoré časti.

Členovia skupiny sa nemôžu navzájom rozprávať, ani si nijako dávať signály.

Členovia skupiny nemôžu vyberať časti z obálky niekoho iného. Majú povolené len rozdávať svoje časti (po jednej).

Pripomeňte im, že je to skupinová úloha a že na vytvorenie svojich kruhov budú mať 10 minút. Úloha nie je splnená, kým každá osoba v tíme nemá pred sebou dokončený kruh.

Po dokončení by mali zdvihnúť ruku. Ak jedna skupina skončí skôr než ostatní, navrhnite, aby sa pokúsili zistiť, či existujú nejaké iné spôsoby, ako by mohli spojiť časti do rôznych kruhov.

Diskusia

Keď všetky skupiny dokončia úlohu alebo prejde stanovený čas, facilitátor by mal pomôcť účastníkom identifikovať niektoré dôležité veci, ktoré sa stali, analyzovať ich príčiny a zovšeobecniť ich na iné skupinové situácie. Nasledujúce otázky môžu slúžiť ako pomôcka pri diskusii.

- Čo si myslíte o tejto hre?
- Čo si myslíte o tom, čo sa dnes vo vašej skupine stalo?
- Čo z toho, čo ste ako skupina urobili, vám pomohlo uspieť pri riešení problému?
- Aké veci vám to sťažili?
- Čo by mohli skupiny urobiť v budúcnosti lepšie?

Tip!

*Pri polámaných kruhoch pre pokročilých môže jeden hráč zablokovať úlohu pre celý zvyšok skupiny tým, že uspokojivo dokončí svoj kruh, ale odmietne sa podeliť o časti s ostatnými. Je to obdoba toho, čo sa môže stať v kooperatívnej vzdelávacej skupine, ak sa jeden jej člen snaží pracovať samostatne a nepomáha ostatným. V diskusii sa určite vráťte k dvom kľúčovým správaniu, vďaka ktorým môže byť skupina úspešná: **venujte pozornosť tomu, čo ostatní členovia skupiny potrebujú. Nikto nie je hotový, kým nedokončia všetci.***

Príprava kariet

Vzory pre študentov rôznych vekových skupín:

Najjednoduchšie polámané kruhy:

Zvyčajne sa robia s deťmi vo veku 5 - 7 rokov v skupinách po troch. Rozdeľte časti do troch obálok (I, II a III) a každému hráčovi dajte jednu obálku.

Jednoduché polámané kruhy:

Tento model je vhodný pre deti vo veku od 8 do 10 rokov rozdelené do skupín po štyroch. Časti kruhov rozdeľte do štyroch obálok označených W, X, Y a Z.

Polámané kruhy pre pokročilých:

Vhodné pre deti od 8 do 10 rokov, ktoré majú skúsenosť s jednoduchými polámanými kruhmi. Dá sa tiež použiť ako prvé cvičenie so staršími deťmi, študentmi stredných škôl a dokonca aj s dospelými. Jedna sada pozostáva z pätnástich častí, ktoré spolu tvoria šesť kruhov, ako je to znázornené na obrázku. Vytvorte jednu sadu šiestich kruhov pre každú malú skupinu. Na obrázku A.3 sa umiestnenie štyroch častí mení v závislosti od veľkosti skupiny. Napríklad, ak hráte so skupinami po šiestich, časť označená ako 6-F ide do obálky F a časť 6-E do obálky E, časť 6-C patrí do obálky C a časť 6-D do obálky D.

Tento postup opakujte pre každú skupinu šiestich. Po roztriedení častí z jednej sady do obálok s písmenami vložte všetky obálky do jednej väčšej obálky. Teraz ste pripravení materiály rozdať.

Pri všetkých úrovniach je dobré urobiť každú sadu inej farby.

Každý hráč si musí poskladať vlastný kruh. Nikto iný nesmie hráčovi ukázať, ako to má urobiť. Ide o nácvik dávania. Hráči si nemôžu vziať časť od iného hráča. Môžu však rozdávať svoje časti po jednej členom skupiny a ostatní členovia skupiny sa s nimi môžu podeliť o svoje časti. Nesmiete umiestniť svoju časť do skladačky niekoho iného; hráči musia dokončiť svoje vlastné skladačky. Namiesto toho podajte časť kruhu inému hráčovi alebo ju umiestnite vedľa ostatných častí pred ním.

Riešenie obáv učiteľov z práce v skupine

Mnoho učiteľov je skeptických, pokiaľ ide o výhody skupinovej práce a často na to majú dobré dôvody. Povedia vám, že najbystrejší žiak v skupine urobí všetku prácu a ostatní to od neho len okopírujú. A pokiaľ nenastavíte pracovnú úlohu skupiny správne, môže k tomu dôjsť. Aby skupinová práca fungovala efektívne, musí každý študent zohrávať inú úlohu. Všetci členovia skupiny by si tiež mali uvedomiť, že pokiaľ každý z nich nevyužije svoje schopnosti, tím ako

celok nesplní svoju úlohu uspokojivo. Správna skupinová práca musí byť štruktúrovaná tak, aby študenti na dosiahnutie úspechu museli spolupracovať. Na skupinovej práci je toho omnoho viac než len to, že požiadate deti, aby si sadli do kruhu.

3. Stratégia skladačky (i)

Ciele: Predstaviť účastníkom stratégiu skladačky. Pri tomto cvičení použijeme text zameraný na plánovanie a rozpočtovanie.

Trvanie: 60 min.

Materiál:

- kompletná sada textu, jedna pre každú trojčlennú skupinu (Príloha)

Prečo používať stratégiu skladačky?

Existuje jeden starý vtíp, ktorý hovorí o tom, že počas prednášky prechádzajú poznámky z poznámkového bloku učiteľa do poznámkového bloku študenta bez toho, aby sa ktorýkoľvek z nich nad nimi zamyslel. Znamená to, že učiteľ číta svoje poznámky v móde „autopilot“ a študent si ich zapisuje bez toho, aby o nich skutočne premýšľal. Ani jeden z nich tieto informácie nespracúva, netrávi, nerozmýšľa nad nimi, neanalyzuje ich, ani nehodnotí. V dôsledku toho je nepravdepodobné, že si študenti ich obsah skutočne internalizujú alebo ho pochopia. Cvičenie skladačky sa snaží vyriešiť tento problém. Študenti nie sú pasívnymi príjemcami prednášky, ale sú zodpovední za naučenie sa časti učiteľových poznámok a za to, že ich naučia svojich rovesníkov.

Cvičenia skladačky nemajú celkom nahradiť tradičné vyučovanie. Môžu sa však použiť ako doplnkové cvičenia alebo ako občasná alternatíva k bežnému vyučovaniu.

Ako na to!

Najprv si všetci účastníci musia vziať text. Namiesto toho, aby ste im ho predniesli vo forme prednášky alebo dali za úlohu si ho prečítať, rozdeľte ho na tretiny a označte ich ako A, B a C (alebo na štvrtiny, pätiny alebo dokonca šestiny, ak je text veľmi dlhý) a okopírujte ich. Cvičenie potom prechádza nasledujúcimi fázami:

1. Pripravte cvičenie

Rozdeľte účastníkov do skupín po troch a označte každú osobu písmenom A, B alebo C. Každému tímu dajte názov napríklad „Levy“ a „Tigre“ alebo „Zelený tím“, „Modrý tím“, „Červený tím“.

Dajte osobám A, text A, osobám B text B a osobám C text C.

Vysvetlite im, že na konci cvičenia pozbierate texty a otestujete ich. Cieľom cvičenia je, aby sa študenti v každom tíme navzájom vyučovali a učili sa od seba.

2. Učenie

V tomto bode sa účastníci učia materiál vo svojom texte a stávajú sa naň odborníkmi.

Požiadajte ich, aby opustili svoje pôvodné tímy a vytvorili dvojicu s niekým z inej skupiny, kto má rovnaký text, napr. A-čka nájdu iné A-čko, B-čka nájdu iné B-čko, C-čka nájdu iné C-čko.

Povedzte im, že majú 10 minút na to, aby si navzájom pomohli s učením textu. Predvedzte techniku párovaného čítania (pozri textové pole nižšie).

Po desiatich minútach postup zopakujte. Každé A-čko nájde iné A-čko. Každé B-čko nájde iné B-čko. Každé C-čko nájde iné C-čko. Opäť si navzájom pomáhajú naučiť sa materiál pomocou techniky párového čítania.

Technika párovaného čítania

Dvojice si spoločne prečítajú materiál, prediskutujú ho, osvoja si ho.

Obidve osoby si v tichosti prečítajú nejaký odsek alebo krátku časť textu. Prvá osoba potom odloží svoj text a pokúsi sa zhrnúť jeho obsah druhej osobe.

Druhá osoba počúva a sleduje text, aby sa ubezpečila, že sa nič nevynechalo či nepovedalo nesprávne. Môže svojmu kamarátovi pomáhať otázkami o chýbajúcich informáciách alebo povedať napríklad „Pozor! Niečo si vynechal.“

Dvojice si vymenia úlohy a zopakujú postup.

Potom prejdú k druhému odseku.

Potom postup zopakujú so všetkými ostávajúcimi odsekmi.

3. Príprava na vyučovanie

V tejto fáze si účastníci plánujú, ako svoj materiál naučia ostatných členov skupiny.

Opäť ich požiadajte, aby vytvorili dvojice s niekým, kto má rovnaký text (takže vytvoria páry A, B a C).

Zdieľajú svoje predstavy o tom, ako čo najlepšie naučiť daný materiál. Budú prednášať? Zapoja metódy aktívneho učenia? Ako zaistiť, aby boli ostatní členovia skupiny intelektuálne skôr aktívni ako pasívni?

Poznámka!

Keď budete používať cvičenie skladačky s deťmi, mali by ste túto etapu preskočiť a pokračovať rovno ďalšou.

4. Vyučovanie

Teraz sa účastníci vrátia do svojich pôvodných tímov, navzájom sa vyučujú a učia sa jeden od druhého.

Dajte ich späť do pôvodných skupín A, B a C a pozbierajte od nich textový materiál.

Vysvetlite im, že skupina A teraz naučí skupiny B a C, čo si pamätá z textu A. B a C počúvajú a môžu si robiť poznámky. Potom skupina B učí skupiny A a C. Nakoniec skupina C učí skupiny A a B.

5. Test

Zhodnoťte úroveň toho, ako účastníci ovládajú celý materiál. Môžete to urobiť tak, že požiadate náhodne vybraných členov každej skupiny, aby ho odprezentovali.

4. Tvorba stratégie skladačky

Ciele: Pomôcť začať aplikovať túto novú stratégiu v každodennej práci (pravdepodobne vhodné iba pre trénerov učiteľov).

Trvanie: 1-2 h

Materiál:

- kompletná sada textov, ktoré zostavia/napíšu účastníci (mali by ste účastníkov vopred požiadať, aby si so sebou priniesli poznámky alebo text, ktorý zvyčajne používajú)

Toto cvičenie povzbudzuje účastníkov, aby začali techniku skladačky využívať pri svojej rutinnej práci. Požiadajte každého účastníka, aby si pripravil stratégiu skladačky, ktorú môže

použiť pri vyučovaní svojho hlavného predmetu. Predtým, než začnete, urobte rýchle diskusné cvičenie, aby ste zistili, ako dobre si internalizovali hlavné princípy. Potrebujú pochopiť, že stratégia skladačky môže poskytnúť aktívnu alternatívnu metódu pri témach, o ktorých by sa učiteľ inak rozhodol predniesť zdĺhavú prednášku alebo zadal úlohu v podobe povinného čítania.

Rozdeľte účastníkov do skupín po štyroch alebo piatich.

Požiadajte ich, aby diskutovali o nasledujúcich otázkach:

- Ako často robíte prednášku dlhšiu ako 30 minút?
- Koľko takýchto prednášok obvykle spravíte za týždeň?
- Ako často zadávate svojim študentom úlohu v podobe povinného čítania?
- Aké sú silné a slabé stránky týchto prístupov?
- Skúste si predstaviť, že by ste namiesto nich použili stratégiu skladačky. Aké tri veci vás najviac oslovujú alebo zaujímajú na tomto prístupe?
- Ktoré tri veci vám na tomto prístupe spôsobujú úzkosť alebo vo vás vzbudzujú odpor?

Po krátkej prezentácii každej zo skupín účastníkom pripomeňte, že ste ich žiadali, aby si priniesli poznámky k dlhej prednáške, ktorú často robia alebo text, ktorý študentom často zadávajú na čítanie.

Požiadajte ich, aby rýchlo ukázali svoje poznámky alebo text ostatným vo svojej skupine.

Každý člen skupiny musí potom zoradiť, upraviť alebo prepísať svoje poznámky tak, aby boli úplne zrozumiteľné pre niekoho cudzieho. Dohodnite sa, koľko času majú na dokončenie úlohy alebo im ju dajte ako zadanie na doma.

Každý člen skupiny potom rozdelí svoje poznámky/text na tri, štyri, päť, či šesť častí, aby vytvoril náročnú, ale zvládnuteľnú skladačku.

Keď to urobia, každý člen skupiny ukáže ostatným, na ktorom mieste sa rozhodol text rozdeliť, vysvetlí, prečo sa tak rozhodol a vyzve skupinu, aby mu dala spätnú väzbu.

Potom každého člena skupiny vyzvite, aby pripravil na základe svojej skladačky krátky test.

Nakoniec sa dohodnite s každým členom skupiny na čase a dátume, kedy skladačku použije ako alternatívu k svojim bežným prednáškam alebo povinnému čítaniu.

Diskutujte s nimi o spôsoboch evaluácie, aby zhodnotili, aký užitočný je tento prístup pre študentov.

Časť 8: Vyučovacia prax s využitím skupinovej práce a stratégie skladačky pri učení o sporení a výdavkoch

Celkové ciele tejto časti:

Poskytnúť učiteľom prax vo výučbe učebných plánov SaFE. Je to príležitosť povzbudiť učiteľov, aby vyučovali viac spôsobom zameraným na deti. V predchádzajúcej časti ste im predstavili stratégiu skladačky. Učebný plán v tejto časti obsahuje túto stratégiu, ktorá pomáha podporiť proces učenia.

Navrhovaný harmonogram aktivít

1. Vysvetlite, ako bude lekcia prebiehať 5 min.
2. Rozdeľte ich do skupín, rozdajte im učebné plány a dajte im čas na prípravu 15 min.
3. Pozorujte ich pri vyučovaní..... maximálne 50 min.
4. Poskytnite spätnú väzbu 10 min.

1. Vysvetlite, ako bude lekcia prebiehať (5 min.)

Vysvetlite účastníkom, že ich rozdelíte do skupín po štyroch alebo piatich, rozdáte každej skupine učebný plán a dáte im aspoň 15 minút na oboznámenie sa s jeho obsahom. Potom prídu a odučia väčšiu skupinu. Budete im musieť zdôrazniť, že sa skutočne chystajú učiť a NIE ROBIŤ prezentáciu.

Možno budete musieť zdôrazniť, že si nemusia pripravovať žiadny plán hodiny. Plán hodiny sme pre nich už vytvorili a práve ho čítajú. Musia sa len riadiť pokynmi.

Poukážte na tabuľku Spätnej väzby o vyučovacej praxi a povedzte im, že po tom, čo odučia svoju hodinu, požiadate celú skupinu, aby ohodnotila ich výkon pomocou uvedených kritérií.

Tabuľka spätnej väzby k vyučovacej praxi

1. Prednášal učiteľ niečo? Ak áno, bolo to potrebné a užitočné? Bolo to zbytočné?
2. Aký bol pomer času hovorenia učiteľa (TTT) k času hovorenia študenta (STT)?
3. Koľko detí sa aktívne zapojilo?
4. Využíval učiteľ dobre otvorené otázky?
5. Ak bol v triede hluk, bol to produktívny hluk alebo neproduktívny hluk?
6. Ak bola trieda ticho, bolo to produktívne ticho alebo neproduktívne ticho?
7. Ktoré z nasledujúcich vecí ste si všimli?

deti pracovali:

- samostatne
 - vo dvojiciach
 - v skupinách
8. Čo sa vám páčilo?
 9. Čo by ste urobili inak?

2. Rozdeľte ich do skupín, rozdajte im učebné plány a dajte im čas na ich prečítanie (15 min.)
Rozdeľte účastníkov do skupín po štyroch alebo piatich.

Rozdajte skupinám učebné plány. Zahrňajú aj kópie textu skladačky, ktoré budú potrebovať (Príloha).

Opäť zdôraznite, že budú učiť väčšiu skupinu. Môžu si vybrať buď jednu osobu zo svojej skupiny, alebo môžu lekciu rozdeliť tak, že každá osoba odučí inú časť.

Odpovedzte na ich otázky.

3. Sledujte ich pri vyučovaní (do 50 minút na skupinu)

Požiadajte zvyšok skupiny, aby urobili všetko, čo od nich učiteľ žiada. Nie je vhodné, aby sa väčšia skupina snažila hrať deti.

Kým účastníci vyučujú, skúste si zapisovať poznámky, ktoré vám neskôr pomôžu pri dávaní spätnej väzby.

Z časových dôvodov nebudete môcť sledovať každú skupinu odučiť celú vyučovaciu hodinu. Sami sa rozhodnite, ako to vyriešiť. Niekedy pomáha pozorovať rôzne skupiny pri vyučovaní rôznych častí tej istej hodiny.

4. Poskytnite spätnú väzbu (10 min.)

Začnite tým, že sa rýchlo opýtate učiteľov, aký majú pocit z odučenej hodiny.

Prejdite si niektoré alebo všetky otázky s veľkou skupinou.

Pridajte vlastné komentáre. Pokúste sa byť pozitívni, ale nebojte sa navrhnúť, ako by sa veci dali robiť lepšie.

Časť 9: Sociálny a finančný podnik

Učitelia sa môžu cítiť neisto z toho, že budú musieť po návrate do škôl viesť hodiny o podnikaní. Mnohí budú mať pocit, že v tomto odbore nemajú dosť skúseností a skutočne to tak môže byť. Cieľom tohto školenia je pomôcť učiteľom predvídať všetky kroky, ktoré bude potrebné urobiť, keď budú deti vytvárať a realizovať svoj podnik, či už sociálny alebo finančný. Úlohou facilitátora je kriticky skúmať ich prezentácie, aby sa ubezpečil, že sú realistické a dôkladne premyslené. Urobí to tak, že účastníkom položí skupinu náročných otázok, nad ktorými sa budú musieť zamyslieť a nájsť na ne odpovede.

Táto lekcia by mala slúžiť aj na podnietenie diskusie o kultúrnych postojoch k podnikaniu a na preskúmanie toho, či školský systém podporuje podnikanie alebo nie.

Navrhovaný harmonogram aktivít

1. Slovné asociácie - cvičenie na zahriatie..... 15 min.
2. Portrét mladej ženy podnikateľky..... 30 min.
3. Tvorba podniku..... 50 min.
4. Skupinová prezentácia 40 min.

1. Slovné asociácie - cvičenie na zahriatie

Ciele: Preskúmať pozitívne a negatívne postoje, ktoré skupina môže mať voči konceptu podnikania

Materiál:

- balíček lepiacich papierikov

Trvanie: 15 min.

Toto je rýchle cvičenie na slovné asociácie.

Najprv si to párkrát vyskúšajte, kým účastníci neporozumejú pravidlám.

Požiadajte ich, aby si vzali pero a papier.

Povedzte im, že vyslovíte nejaké slovo. Keď ho účastníci začujú, mali by si na papierik napísať prvé slovo, ktoré im príde na um. Mali by to urobiť okamžite a bez premýšľania.

Povedzte „slnko“.

Po desiatich sekundách obíďte skupinu a vypočujte si, aké slová spojili so slovom „slnko“, napr. život, teplo, leto.

Spravte ďalšie cvičné kolo s iným slovom, napríklad „mesiac“. Opäť trvajte na tom, aby okamžite napísali prvé slovo, ktoré im príde na um.

Teraz rozdajte každému papierik, na ktorý zapíše svoju ďalšiu odpoveď. Tentoraz je to slovo „podnikateľ“.

Všetkých odveďte k prázdnu priestoru na stene. Mali by ste tam mať pripravné tri nadpisy: „Pozitívne“, „Neutrálne“ a „Negatívne“.

Účastníci jeden po druhom prečítajú slovo zo svojho papierika a vy potom začnete krátku diskusiu o tom, do ktorého stĺpca patria odpovede jednotlivých účastníkov.

Rozdeľte ich do diskusných skupín, v ktorých prediskutujú nasledujúce otázky;

- Sú vo vašej kultúre podnikatelia (vrátane malých podnikateľov) vnímaní pozitívne alebo negatívne?

- Keď ste boli dieťa, poznali ste nejakých podnikateľov (vrátane malých podnikateľov)? Ako vás ovplyvnili, ak vôbec?
- Boli ste ako dieťa podporovaní, aby ste uvažovali nad podnikaním/biznisom ako nad svojím možným budúcim povoláním?

Tip!

*Pred ďalšou aktivitou by mal facilitátor so skupinou prediskutovať význam slova „podnik“. Je dôležité vysvetliť, že v prípade programu SaFE sa podnikanie týka toho, že **deti** sú tvorivé, iniciatívne a robia veci, ktoré sa im môžu zdať nové alebo náročné a zároveň rozumne využívajú svoje zdroje. Uvedte príklady sociálneho podnikania: zorganizovanie výletu, zorganizovanie kampane na zvýšenie povedomia komunity o nejakom probléme, ktorý považujeme za dôležitý ako sadenie stromov v škole, atď. - čokoľvek, čo robí život dieťaťa alebo komunitu nejakým spôsobom spravodlivejšou, bezpečnejšou alebo zdravšou. Uvedte príklad finančného podniku: upečenie koláča a jeho predaj, výroba remeslených výrobkov.*

2. Portrét mladej ženy podnikateľky

Ciele: Sústrediť pozornosť účastníkov na charakteristiky, ktoré podnikateľ potrebuje, aby ich mohli ako učitelia pomôcť kultivovať u svojich študentov. Upozorniť ich, že školy v súčasnosti možno nefungujú tak, aby pomáhali deťom rozvíjať také charakteristiky, ktoré budú potrebovať na to, aby sa stali podnikateľmi.

Materiál:

- flipcharty
- fixky

Trvanie: 30 min.

Postup:

Rozdeľte účastníkov do skupín po piatich alebo šiestich. Dajte každej skupine flipchartový papier a fixky.

Povedzte skupinám, že do stredu papiera majú nakresliť postavu (ženu alebo muža). Môže to byť chlapec/dievča z vidieckeho/mestského prostredia. V prípade potreby môže facilitátor dopredu určiť, aká postava to má byť.

Po tom, ako nakreslia postavu, napíšu účastníci niekoľko charakteristík, ktoré by táto osoba mala mať alebo ich u seba rozvíjať, aby mohla uspieť v podnikaní.

Tieto charakteristiky napíšu okolo postavy. Napríklad: „Joyce je deväťročné dievča, ktoré žije vo vidieckej oblasti v Brazílii. Je veľmi aktívna, vie, čo chce, má sny, je kreatívna atď.“

Keď sa každá skupina predstaví, opýtajte sa účastníkov, či sa jedná o zručnosti a vlastnosti, ktoré sa bežne podporujú v škole. Spýtajte sa ich, čo môžu učitelia robiť inak, aby u detí podporili tieto vlastnosti.

3. Tvorba podniku

Ciele: Povzbudiť účastníkov, aby si naplánovali podnik tak, aby mali vopred predstavu o všetkých krokoch, príležitostiach a výzvach, s ktorými sa ako učitelia a deti stretnú, keď budú mať to isté urobiť v skutočnom živote.

Materiál:

- flipchart na zobrazenie kritérií, podľa ktorých sa bude každý projekt posudzovať
- flipchart a fixky pre účastníkov
- výtlačok šablóny na prezentáciu sociálneho a finančného podniku (Príloha)

Trvanie: 50 min.

Postup:

Cieľom tohto cvičenia je pomôcť účastníkom dôkladne a realisticky sa zamyslieť nad všetkými štádiami, ktoré budú musieť prejsť, aby pomohli deťom pri navrhovaní podniku.

Začnite krátkym zhrnutím niektorých príkladov sociálnych podnikov, finančných podnikov a hybridov z programu SaFE (pripravte si na ilustráciu skutočné príklady). Rozdeľte účastníkov do skupín po štyroch alebo piatich a dajte im nasledujúce pokyny:

„Chcete so svojimi spoluhráčmi vytvoriť sociálny alebo finančný podnik.“ Pokúste sa zabezpečiť, aby skupiny nepracovali len na finančných podnikoch alebo len na sociálnych podnikoch. Pri prezentácii je užitočné môcť vidieť príklady oboch. Je tiež užitočné mať jednu skupinu, ktorá naplánuje hybridný podnik, tj. podnik, ktorý kombinuje sociálne aj finančné aspekty.

Povedzte im, že ich podnik by mal byť čo najrealistickejší. Mal by byť založený na miestnych reáliách a mal by vychádzať z toho, čo sa naučili počas tohto seminára (práva a povinnosti, osobné porozumenie a skúmanie, sporenie a výdavky, plánovanie a rozpočtovanie). Majú 50 minút na vypracovanie svojho plánu. Povedzte im, že svoj podnik potom predstavia väčšej skupine.

Vysvetlite im, že sa očakáva, že v rámci svojej prezentácie predstavia aj realistický rozpočet. Mali by tiež uviesť odpovede na všetky nižšie uvedené otázky týkajúce sa dopytu a uskutočniteľnosti, finančnej podpory a financií a etiky. Tieto odpovede by mali vpísať do šablóny na prezentáciu sociálneho a finančného podniku pre deti (Príloha) a použiť ich ako základ pre svoju prezentáciu spolu s podrobným rozpočtom.

Tip!

Kladte dôraz na seriózne plánovanie, ktoré sa zameria na nižšie uvedené otázky. Účastníci by mali pochopiť, že budú musieť predstaviť podrobné plány vrátane rozpočtu. Jemne odrádzajte účastníkov od toho, aby svoju prezentáciu poňali parodicky alebo ako zábavu. Toto nie je priestor pre divadlo, akokoľvek dobre by bolo mienené. Mali by z tohto stretnutia odchádzať s vedomím, že sociálny a/alebo finančný podnik s deťmi si vyžaduje dôkladné plánovanie a výskum, rovnako ako predstavivosť.

Dopyt a uskutočniteľnosť: aký prieskum trhu by ste si mohli urobiť, aby ste dokázali odpovedať na nasledujúce otázky?

- Viete v rámci svojej komunity/školy identifikovať nejakú potrebu alebo príležitosť pre tento podnik? Ako si môžete byť istí, že je to reálna potreba? Kde budete predávať svoje produkty (ak ide o finančný podnik)?
- Budete mať nejakú konkurenciu? Venuje sa už niekto iný podobnej činnosti? Budte čestní a realistickí!
- Aký je prínos tohto podniku pre spoločnosť / školu / alebo pre samotné deti? Ako budete merať jeho úspešnosť?
- Ako bude tento projekt vnímať škola alebo komunita? Ako si tým môžete byť istí?
- Kto sú ľudia, ktorí by mohli deťom pomôcť alebo ich podporiť?
- Kto by mohol byť proti? Existuje riziko, že podnik vzbudí u niektorých ľudí v škole alebo v komunite nespokojnosť?

Financovanie a financie

- Aké počiatočné zdroje budete potrebovať a kde ich získate?
- Aké ďalšie materiály alebo služby budete potrebovať a ako ich zabezpečíte?
- Každá skupina by si mala v tejto fáze vytvoriť plán a rozpočet.
- Preskúmali ste s účastníkmi možnosť, že podnik zlyhá a že v dôsledku toho môžu prísť o všetky vložené úspory? Ako s nimi o tom budete diskutovať?
- Ak podnik vygeneruje zisk, čo sa s ním udeje? Ako si môžete byť istí, že to chcú všetci alebo väčšina členov klubu?

Etika

- Aké kroky ste podnikli, aby ste zabezpečili, že váš podnik nespôsobí nič negatívne?
- Zvážili ste environmentálny vplyv vášho podniku?
- Posúdili ste svoj podnik z hľadiska dodržiavania práv ostatných?

Skúste uviesť niekoľko príkladov.

- Podporuje váš podnik rodovú rovnosť? Uveďte príklady.
- Koľko detí sa aktívne zapojilo? Aké sú rôzne úlohy, ktoré budú mať?
- Aké iniciatívy boli deti a koľko iniciatív vyvinul učiteľ? Ako sa to dá dokázať? Aké kroky podniknete, aby ste zabezpečili, že učiteľ nebude deťom dominovať, ale bude ich počúvať a konať na základe ich návrhov?

Tip!

Pokiaľ ide o vysvetlenie finančnej stránky podniku, niektorí účastníci sa uchylujú k „magickému realizmu“ a tvrdia, že v školskom klube sporiteľov majú k dispozícii obrovské množstvo peňazí. Aby ste sa vyhli takýmto fantáziám, môžete hneď na začiatku povedať každej skupine, že z tohto zdroja budú mať k dispozícii iba malú sumu peňazí. Navrhnete najvyššiu možnú sumu. Koľko peňazí si realisticky myslíte, že by deti mohli mať usparených? Pravdepodobne len málo.

4. Skupinová prezentácia

Ciele: Posúdiť finančnú životaschopnosť a etickú úroveň každého podniku.

Materiál: žiadny

Trvanie: 1 h

Postup:

Požiadajte každú skupinu, aby predstúpila pred ostatných a predstavila sa.

Po každej prezentácii si môžete prejsť kritériá a požiadať publikum, aby udelilo skupine skóre od jedna do päť.

Víťazom je tím s najvyšším skóre.

Prílohy

Príloha 1: Všetky materiály k loptovej hre 5 základných prvkov

Vytlačte ich na samostatné hárky papiera. Pomáha, ak je každý z piatich hárkov papiera inej farby.

Vytvorte z nich päť loptičiek, každú inej farby. Ak to nie je možné, vytlačte päť listov bieleho papiera, vytvorte päť bielych loptičiek, ktoré očísľujete od 1 do 5.

TÉMA 1

Osobné porozumenie a skúmanie

TÉMA 2

Práva a povinnosti

TÉMA 3

Úspory a výdavky

TÉMA 4

Plánovanie a rozpočtovanie

TÉMA 5

Sociálny a finančný podnik

Tu sú hárky s postojmi na druhú polovicu hry. Nemusíte ich tlačiť na farebný papier.

POSTOJ

VERÍM V SEBA! DOKÁŽEM DOSIAHNUŤ VEĽA VECÍ!

POSTOJ

CHCEM, ABY SA DODRŽIAVALI PRÁVA VŠETKÝCH DETÍ NA SVETE

POSTOJ

CENÍM SI VHODNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH A FINANČNÝCH ZDROJOV

POSTOJ

PREDTÝM, NEŽ NIEČO MINIEM/UROBÍM, CHCEM SI VECI NAPLÁNOVAŤ

POSTOJ

CENÍM SI PODNIKANIE AKO NIEČO, ČO MÔŽE UROBIŤ MOJE SPOLOČENSTVO LEPŠÍM

Príloha 2: Učebný plán

Učebný plán 2: Úcta

Základný prvok: PRÁVA A ZODPOVEDNOSŤ

Celkový čas: 50 min.

Predstavenie: Brainstorming, mapa mysle (10 min.)

Úvod: Do stredu tabule nakreslite kruh, do ktorého vpíšete slovo Úcta.

ÚCTA

Spýtajte sa študentov: „Čo znamená úcta?“ Na základe toho, ako študenti odpovedajú, kreslite čiary smerujúce von z kruhu a zapisujte ich odpovede.

Keď študenti dokončia brainstorming o svojich definíciách úcty, požiadajte ich, aby si prečítali všetky slová na tabuli. Rozdeľte ich do malých skupín a požiadajte každú skupinu, aby použila niektoré zo slov na tabuli a vytvorila vlastnú definíciu úcty.

Požiadajte každú skupinu, nech prečíta nahlas svoju definíciu.

Učenie: Ako vyzerá, aký je to pocit, ako znie (20 min.)

Ako sa v našej komunite prejavuje úcta?

V skupinách po piatich alebo ako celá skupina spolu vyplňte tabuľku „Ako vyzerá, aký je to pocit, ako znie“.

Vysvetlite študentom, že: v stĺpci „Ako vyzerá“ musia študenti uviesť zoznam toho, ako vyzerá úcta. Napríklad: ak niekto rozpráva, pozerám sa na neho, usmievam sa, nestrkám do neho, ani ho nebijem.

V stĺpci „Aký je to pocit“ musia študenti uviesť zoznam toho, ako sa človek cíti, keď sa mu prejavuje úcta. Napríklad: cíti sa dôležitý/á, cíti, že sa o neho/ňu niekto zaujíma, že hu/ju ľudia majú radi, ľudí zaujíma, čo hovorí.

V stĺpci „Ako znie“ študenti uvedú, ako znie, keď si ľudia prejavujú úctu.

Napríklad: nekričia a nevykrikujú, nehádajú sa, oceňujú sa.

Reflexia: Zdieľanie, reflexia (15 min.)

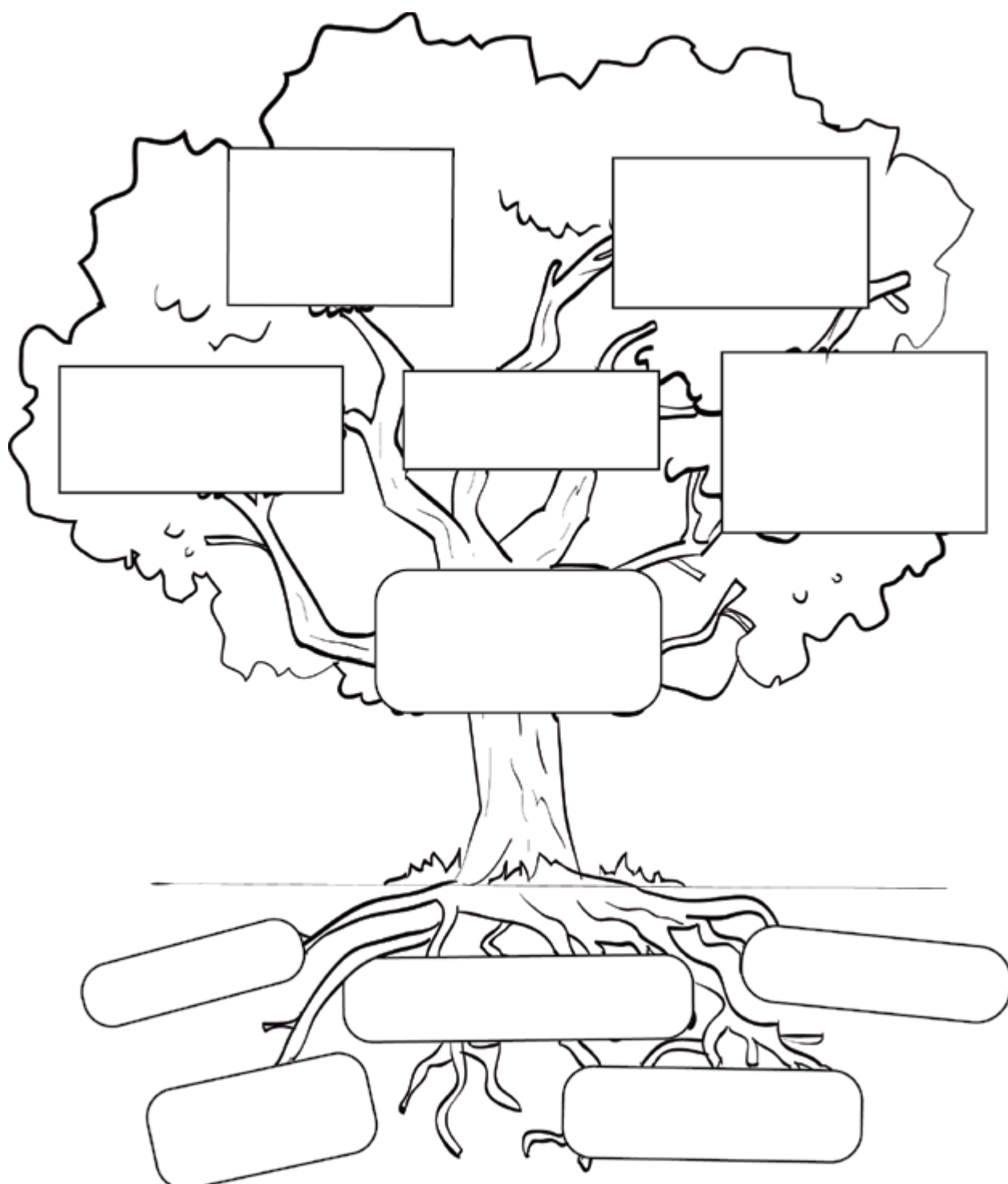
Požiadajte študentov, aby sa podelili o svoje odpovede z tabuľky.

Vytvorte na tabuli veľkú tabuľku - rovnakú, akú mali k dispozícii študenti a uveďte odpovede študentov do každého stĺpca.

Ú- C- T- A !!!!!!!

Ako vyzerá, aký je to pocit, ako znie.

Príloha 3: Kreslenie stromu problémov

Príloha 4: Texty na cvičenie skladačky k plánovaniu a zostavovaniu rozpočtu

Texty na cvičenie skladačky k plánovaniu a zostavovaniu rozpočtu

Text A: Prečo je rozpočet dôležitý?

Čo je to?

Jednoducho povedané, rozpočet je podrobný rozpis pravdepodobných príjmov a výdavkov za dané obdobie. Pomáha vám rozhodnúť sa, kedy si môžeme dovoliť niečo navyše a kedy je čas utiahnuť si opasok.

Môžete si ho ľahko vytvoriť na papieri, aj keď v súčasnosti mnoho ľudí radšej používa tabuľky. Poskytuje vám konkrétnu, usporiadanú a zrozumiteľnú predstavu o tom, koľko peňazí k vám prichádza a koľko míňate. Je to neoceniteľný nástroj, ktorý vám pomôže určiť si priority vo výdavkoch a spravovať svoje peniaze - bez ohľadu na to, koľko ich máte.

Aké sú niektoré z jeho výhod?

Pomôže vám plánovať a monitorovať rozpočet;

- identifikovať zbytočné alebo nepotrebné výdavky - vidíte, bez čoho môžete žiť.
- ak sa vaša finančná situácia zmení, rýchlo sa prispôbíte - viete, aké sú vaše hlavné kategórie výdavkov, takže ak sa zmení váš príjem, bude ľahšie zmeniť aj priority.
- dosahujete svoje finančné ciele - stanovíte si cieľ, koľko chcete usporiť a potom vytvoríte rozpočet, ktorý vám pomôže cieľ dosiahnuť.

Pokoj mysle

Mnoho z nás sa hrozí myšlienky, že si musí vytvoriť vlastný rozpočet. A môžeme sa ešte viac báť myšlienky, že máme tvorbu rozpočtu vyučovať deti. Môžeme sa obávať, že vieme primálo o matematike. Môžeme si povedať, že nevieme nič o ekonomike. Ale ako čoskoro zistíte, tvorba rozpočtu je pomerne jednoduchá a priamočiara záležitosť. A vytvorenie rozpočtu v skutočnosti zníži vašu mieru stresu, pretože akonáhle budete mať rozpočet hotový, nič vás neprekvapí. Neočakávané účty? Náhla svadba priateľa alebo príbuzného? S rozpočtom nemusíte panikáriť, ani sa pýtať, či máte dosť peňazí - už to viete. Rozpočet odstráni z vášho života tento desivý prvok neistoty. Pocit jasnosti vo finančných záležitostiach prináša so sebou veľký pokoj.

Ako získať sebadôveru pri výučbe rozpočtovania

Vytvorenie a monitorovanie vášho vlastného rozpočtu vám pomôže uvedomiť si, aké jednoduché to je. A to by vám malo pomôcť získať sebadôveru pri vyučovaní ostatných. Ak sa stále obávate, ako budete takéto finančné zručnosti učiť deti, môže vám pomôcť, ak najskôr začnete o finančných záležitostiach diskutovať so svojimi vlastnými deťmi (ak nejaké máte) alebo so svojimi neterami a synovcami. To by vám malo pomôcť rozvinúť sebadôveru pri diskusii o plánovaní a rozpočte s deťmi, ktoré vyučujete. Tu je niekoľko užitočných vecí, ktoré môžete so svojimi deťmi urobiť.

- *Požiadajte ich, aby vám pomohli vyhľadať cenu nejakého tovaru na trhu alebo v obchode s potravinami.*
- *Dajte im rozpočet a požiadajte ich, aby spísali nákupný zoznam do potravín.*
- *Nechajte ich, nech sa rozhliadnu po kuchyni a zistia, čo budete potrebovať v najbližšom týždni ako rodina nakúpiť.*
- *Skontrolujte s deťmi rodinný rozpočet, najmä ak sa ich snažíte naučiť, aby znižovali výdavky za energie, vypínali svetlo či zastavovali vodu.*

Text B: Ako si vytvoriť rozpočet?

Rozpočet môže byť jednoduchý alebo podrobný, ako chcete. Tu je niekoľko základných krokov, ktoré by ste mali spraviť.

- i. Vypočítajte si, koľko peňazí zarobíte za mesiac po zdanení. Použite svoju „čistú“ mzdu alebo mzdu s ktorou môžete narábať.
 - ii. Vypočítajte si svoje náklady. Odložte si všetky bločky za jeden mesiac. Ak poznáte svoje mesačné výdavky za potraviny alebo elektrinu, zjednoduší vám to ďalší krok.
 - iii. Stanovte si cieľ. Definovanie cieľa vám uľahčí dodržiavanie rozpočtu a podľa toho, či sa vám ho podarí dosiahnuť uvidíte, či ste boli úspešní alebo nie. Čo chcete vďaka rozpočtu dosiahnuť? Možno je niečo, čo potrebujete pre svoju rodinu kúpiť alebo sa možno chcete dostať z dlhov.
 - iv. Rozdeľte svoj rozpočet do základných kategórií. Napríklad: Účty za domácnosť, Doprava, Mobilný telefón, Oblečenie, Sporenie, Výdavky na lekára, Zábava a Iné.
 - v. Uvedte všetky svoje výdavky v každej kategórii. Ak nepoznáte presné sumy, ktoré míňate, snažte sa o presný odhad. Čím presnejší budete, tým je väčšia pravdepodobnosť, že dodržíte svoj rozpočtový plán.
 - vi. Spočítajte všetky svoje výdavky podľa kategórií. Mali by pokrývať vaše celkové mesačné výdavky. Porovnajte ich s tým, koľko zarobíte každý mesiac po zdanení.
 - vii. Rozhodnite sa, akým spôsobom budete svoj rozpočet sledovať. Môžete použiť účtovnú knihu. Ak chcete, môžete použiť počítačový program ako Microsoft Money.
 - viii. Založte si účtovnú knihu. Rozdeľte ju na toľko sekcií, koľko máte hlavných kategórií. Každú hlavnú kategóriu umiestnite na prvú stránku každej sekcie. Získate tak priestor pre množstvo záznamov v každej kategórii.
- Na kategórie ako napríklad jedlo, ktoré zahŕňajú veľa samostatných nákupov, budete potrebovať veľa stránok.

Text C: Plánovanie

Stanovenie konkrétnych cieľov sporenia vám pomôže začať šetriť peniaze. Ak pravidelne vkladáte peniaze do banky bez jasného cieľa, je pre vás ľahšie ich znova vybrať alebo ich jednoducho minúť. Mať cieľ vám pomôže odolať tomuto pokušeniu. Tu je niekoľko krokov, ktoré pre vás môžu byť užitočné.

Krok 1: Najprv sa musíte rozhodnúť, na čo šetríte. Možno šetríte na kúpu nového mobilného telefónu. Možno si šetríte na ďalšie vzdelávanie. Môžete si šetriť na svadbu alebo na dôchodok. Môžete šetriť zo všetkých týchto dôvodov. Akonáhle budete vedieť, na čo šetríte, môžete vypočítať, koľko na splnenie svojho cieľa potrebujete.

Krok 2: Akonáhle ste sa rozhodli pre cieľ sporenia a sumu, ktorú potrebujete ušetriť, pomôže vám to vytvoriť si časový harmonogram. To vám poskytne ďalšiu motiváciu na splnenie vášho cieľa. Niektoré časové harmonogramy budú krátkodobé a jednoduché - možno chcete splatiť nejaký dlh alebo niekomu kúpiť v priebehu pár mesiacov darček. Iné ciele, ako napríklad sporenie na dôchodok budú dlhodobejšie.

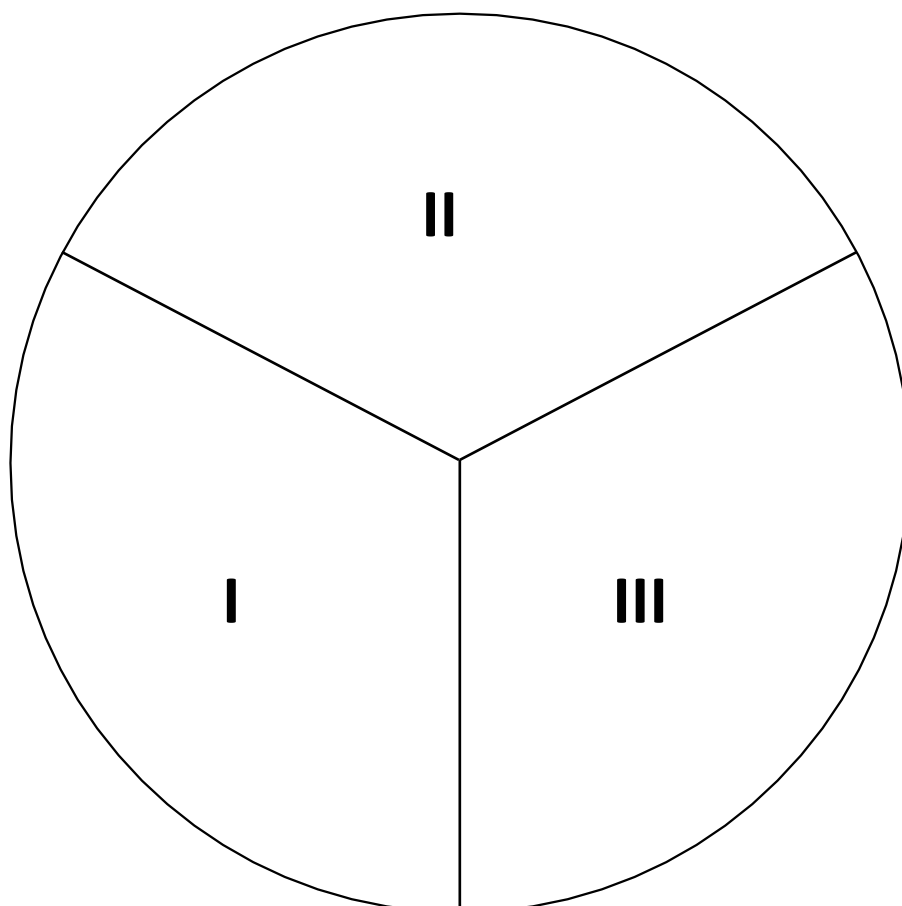
Krok 3: Aby ste splnili svoj časový plán na dosiahnutie cieľa úspor, musíte si určiť, koľko potrebujete každý mesiac ušetriť. Ak vás mobilný telefón stojí 80 Eur a chcete si ho kúpiť o desať mesiacov, musíte si každý mesiac odložiť 8 Eur.

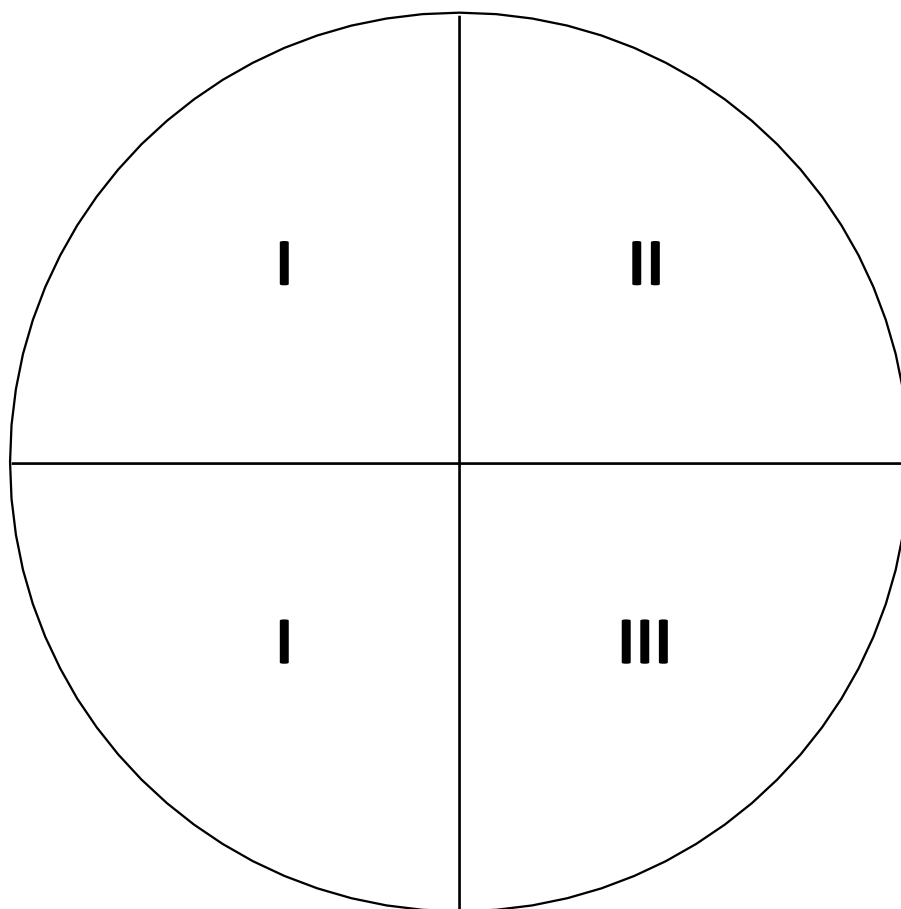
Krok 4: Teraz musíte nájsť vo svojom rozpočte potrebné množstvo peňazí. Váš rozpočet musí byť usporiadaný tak, aby ste každý mesiac mali k dispozícii potrebnú sumu na úsporu. Sú nejaké zmeny, ktoré musíte v existujúcom rozpočte urobiť? Budete musieť znížiť výdavky v jednej zo svojich kategórií, aby ste každý mesiac uvoľnili 8 Eur?

Krok 5: Mali by ste si nájsť správny typ účtu na dosiahnutie svojho cieľa úspory. Mali by ste hľadať sporiaci účet s vysokou mierou návratnosti. Toto je oblasť, ktorú budete pravdepodobne musieť ďalej skúmať. Existujú aj pevné vkladové účty. Toto sú účty, ktoré ponúkajú vysokú mieru návratnosti, ak súhlasíte s tým, že vaše peniaze zostanú nedotknuté niekoľko rokov. Ale dajte si pozor - takéto účty vás budú penalizovať, ak budete peniaze potrebovať vybrať pred koncom dohodnutého obdobia.

Príloha 5: Polámané kruhy

Najjednoduchšie polámané kruhy

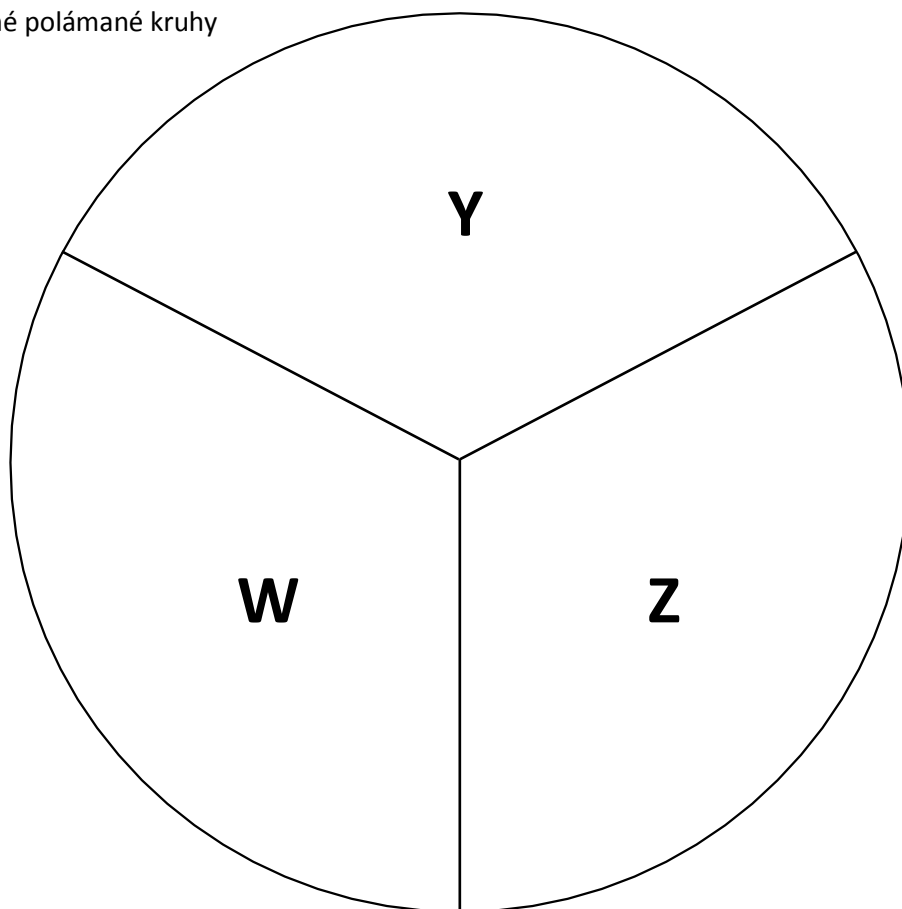

II

III

Jednoduché polámané kruhy

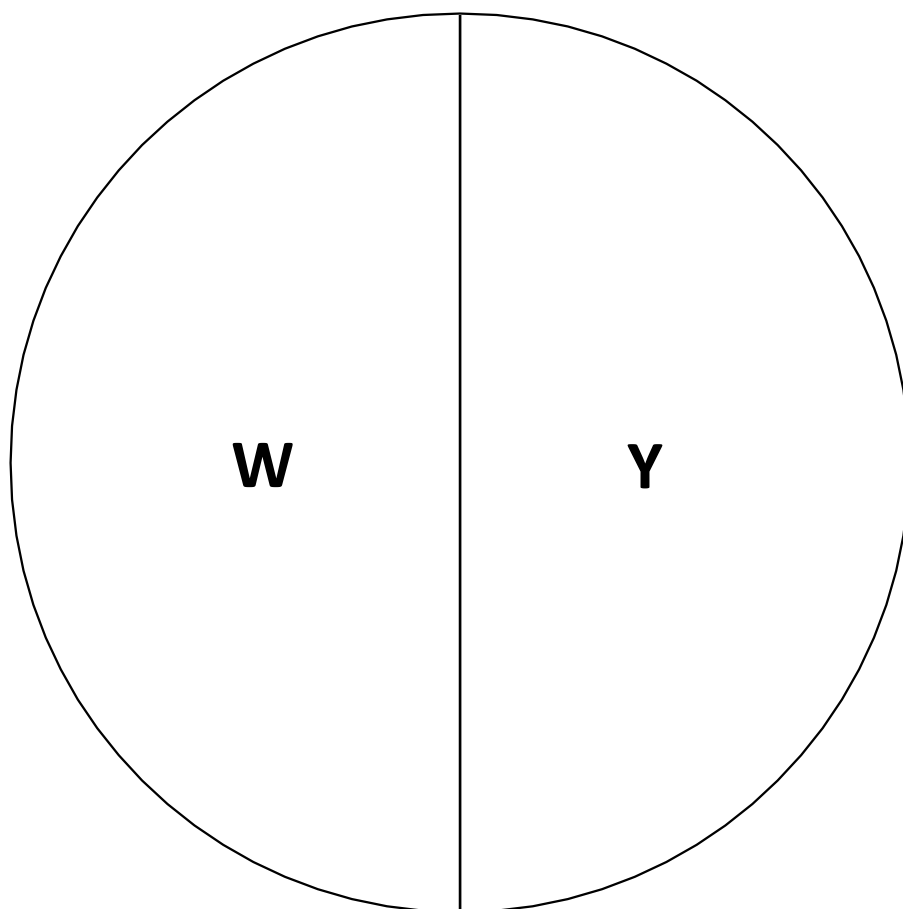

W

X

Y

Z

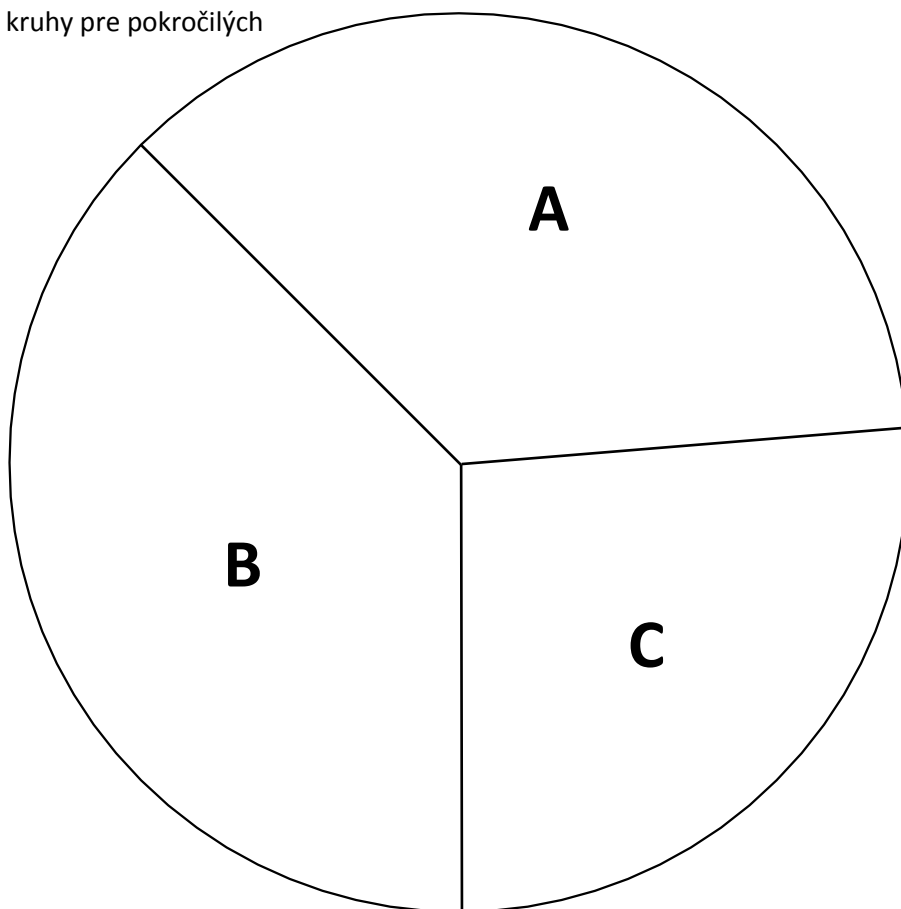

Y

X

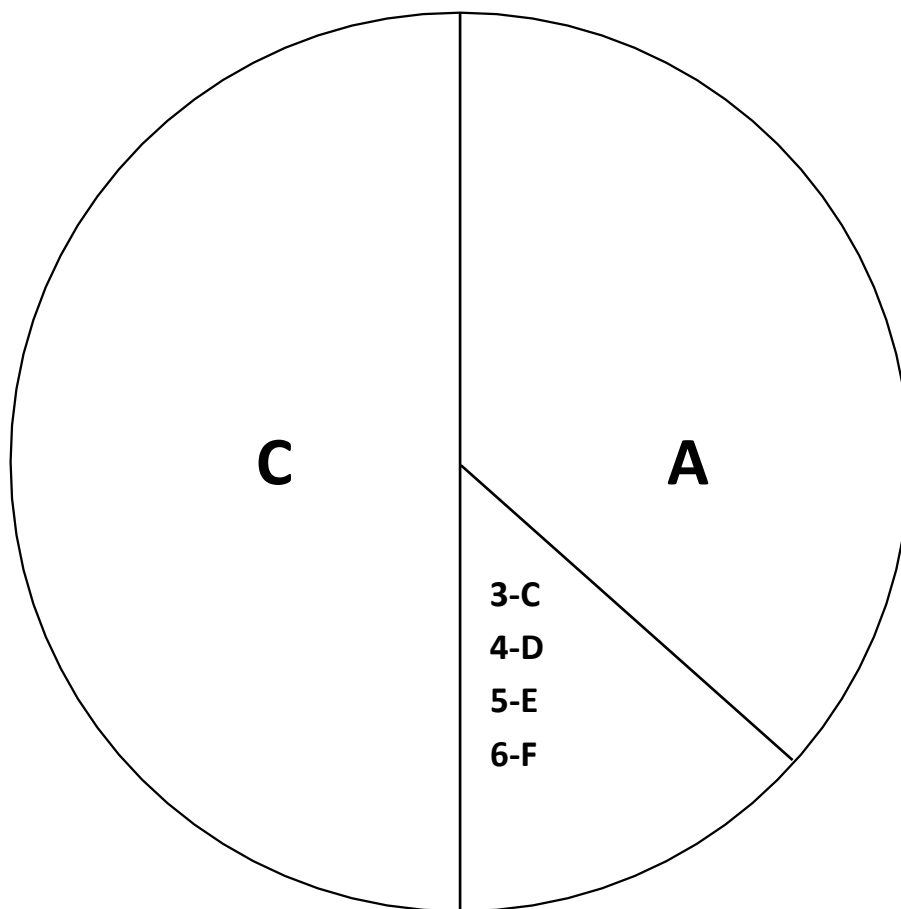
Z

Polámané kruhy pre pokročilých

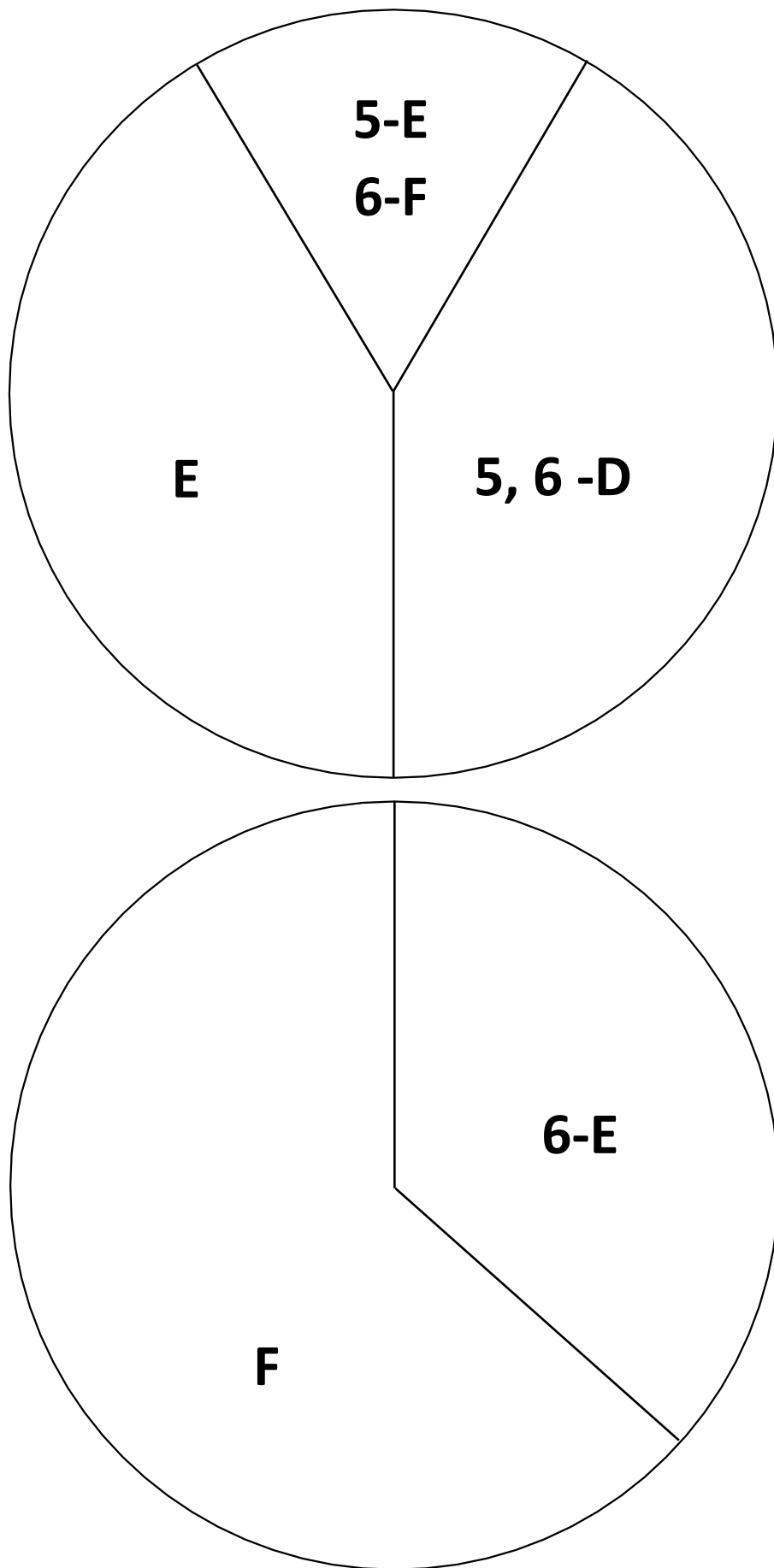
A

B

4, 5, 6 -C

D

Príloha 6: Šablóna na prezentáciu sociálneho a finančného podniku

Názov:			
Problém:			
Koho ovplyvňuje?			
Ako tento problém vyriešime?			
Čo potrebujeme:	Zdroje	Vedomosti	Zručnosti
Kto z toho bude mať úžitok?			

Kontakt:

Pomoć deci

Kolarčeva 7, Bul. kralja Aleksandra 237/81

11000 Beograd, Srbija

Škola dokorán – Wide Open School n. o.

Dr. Janského 470/9

965 01 Žiar nad Hronom, Slovenská republika

Pre viac informácií v maďarskom jazyku kontaktujte mikmese@gmail.com, pre viac informácií v slovenskom jazyku kontaktujte info@skoladokoran.sk, pre viac informácií v srbskom jazyku kontaktujte info@pomocdeci.org.

Spolufinancované z
programu Európskej únie
Erasmus+

